

Kariūnas

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos leidinys

2009 m. Nr. 1 (100)

100-asis numeris

Partizanų generolui Jonui Žemaičiui – 100 metų
(1909–2009)

Kariūnai prie Etnokosmologijos muziejaus

- 2 Akademijos bendruomenė pagerbė laisvės gynėjus
- 3 Lietuvos valstybės atkūrimo diena
- 3 Nepriklausomybės atkūrimo diena
- 4 Atidengtas bareljefas Lietuvos partizanų generolui Jonui Žemaičiui atminti
- 8 Partizanų generolo Jono Žemaičio-Vytauto gimimo 100-metis
- 10 Brg. gen. Edvardui Mažeikiui suteiktas Gedimino technikos universiteto garbės nario vardas
- 11 2008–2009 mokslo metų žiemos sesijos rezultatų apžvalga
- 12 Akademiją baigė 6-oji dieninių magistro studijų laida
- 13 Lietuvos kariuomenės Karių teatras (1919–2009)
- 16 Vienos pokylis Vilniuje
- 18 Visu greičiu pirmyn!
- 24 Lietuvos totoriai – bebaimiai kariai
- 33 Žvilgsnis į praeitį
- 34 Užgavėnės
- 36 Tarp žemės ir dangaus
- 40 Reikėjo berniukams...
- 41 Studentų mainai
- 42 Knygos

REDAKCINĖ KOLEGIJA

Atsakingasis redaktorius
kpt. dr. JONAS ŠVILPA
tel. 2103651, viet. tel. 24651

Atsakingasis sekretorius
dr. VYTAUTAS TININIS
tel. 2103680, viet. tel. 24680

Redakcinės kolegijos nariai:

EGLĖ TRATAITĖ
(Akademijos bendruomenės klausimai)
tel. 2103506, viet. tel. 24506

mjr. REMIGIJUS BUTKEVIČIUS
(sielovada)
tel. 2103511, viet. 24511

plk. lt. RAMŪNAS BARONAS
(karinis rengimas)
tel. 2103532, viet. tel. 24532

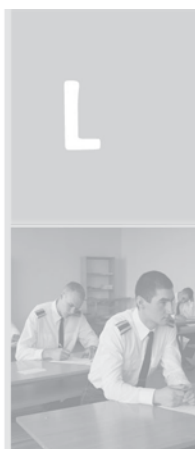
kpt. ALVYDAS ŽILINSKAS
(universitetinės studijos)
tel. 2103595, viet. tel. 24595

kpt. RONALDAS ENDRIJAITIS
(sportas)
tel. 2103549, viet. tel. 24549

kar. PAULIUS VENCLOVAS
(Kariūnų tarybos pirmininkas)

Leidžiamas nuo 1932 m.

Kariūnas
Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos leidinys

Kalbos redaktorė

NIJOLĖ ANDRIUŠIENĖ
Straipsnių, pateiktų internetiniame
LKA puslapyje, kalbos redaktorė
EULIALIJA STANKEVIČIENĖ

Dizainerė

LAIMA ADLYTĖ

Fotografas

KĘSTUTIS DIJOKAS

Spausdino Lietuvos kariuomenės
karo kartografijos centras
Muitinės g., Domeikava, LT-54359 Kauno r.
Tiražas 500 egz. Užsakymas GL-132.
Leidinyi platinamas nemokamai.
Leidžiamas kas trys mėnesiai.

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

Šilo g. 5 A, LT-10322 Vilnius
El. p. jonas.svilpa@lka.lt,
vytautas.tininis@lka.lt,
www.lka.lt

*Akademijos vyrų choras „Kariūnas“
Lietuvos Respublikos Seimo rūmuose*

Akademijos bendruomenė pagerbė laisvės gynėjus

Eglė TRATAITĖ

2009 m. sausio 13 d. Lietuvos karo akademijoje vyko iškilmingas Laisvės gynėjų dienos minėjimas. Susirinkusiuosius pasveikino Akademijos viršininkas brg. gen. Edvardas Mažeikis. Prisiminimais apie lemtingus 1991 m. sausio įvykius, kai prieš aštuoniolika metų beginkliai šalies žmonės apgynė savo siekį atkurti Lietuvos nepriklausomybę, pasidalijo Lietuvos kariuomenės generalinis

inspektorius brg. gen. Gintautas Zenkevičius.

Akademijos bendruomenė tylos minute pagerbė atminimą paaukojusiųjų gyvybę už nepriklausomybę, kariūnai Antakalnio kapinėse prie memorialo žuvusiems laisvės gynėjams padėjo gėlių. Po minėjimo koncertinę programą, skirtą Laisvės gynėjų dienai, atliko Nacionalinio operos ir baleto teatro solistai Rafailas Karpis ir Joana Gedminaitė.

Taip pat sausio 10 d. Karo akademijos kariūnai dalyvavo jau tradicija tapusiame XVIII tarptautiniame pagarbos bėgime „Gyvybės ir mirties keliu“. Sausio 12 d. Akademijos vyrų choras „Kariūnas“ atvirų durų valandų Lietuvos Respublikos Seimo rūmuose metu koncertavo parodų galerijoje, kur buvo pristatoma fotografijų paroda „Mes buvome ten“.

*„Gyvybės ir mirties keliu“ bėga
Karo akademijos kariūnai*

Lietuvos valstybės atkūrimo diena

Kar. Jurgis NORVAIŠA

Šių metų vasario 13 d. Karo akademijoje vyko Lietuvos valstybės atkūrimo dienos ir Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio įkūrimo 60-ųjų metų minėjimas.

Oficialioji dalis, kurioje dalyvavo svečiai iš Vilniaus pedagoginio universiteto ir Akademijos bendruomenė, buvo surengta Ramovėje. Sveikinimo žodį tarė Vilniaus pedagoginio universiteto rektorius akademikas Al-

girdas Gaižutis ir Lietuvos karo akademijos viršininkas brg. gen. Edvardas Mažeikis, pranešimą skaitė Lietuvos istorijos instituto direktorius dr. Rimantas Miknys. Iškilmingą minėjimą papuošė VPU dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“, atlikdamas šventinę programą.

Karo akademijos ir Kariūnų bataliono vadovybė ir kariūnai, norėdami atsidėkoti VPU už

bendradarbiavimą bei santykių tarp dviejų aukštųjų mokyklų stiprinimą, surengė padėkos vakarą kariūnų svetainėje.

Tikimasi, kad tokios vakaronės taps prasminga tradicija, kuri leis Lietuvos aukštųjų mokyklų studentams dažniau bendrauti neformalioje aplinkoje, lanksčiau ir įvairiau dalytis patirtimi, skatins draugiškų santykių tęstinumą.

Pranešimą skaito Lietuvos istorijos instituto direktorius dr. Rimantas Miknys

Koncertuoja kariūnai ir VPU dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“

Nepriklausomybės atkūrimo diena

Eglė TRATAITĖ

Kovo 10 d. Karo akademijoje buvo iškilmingai paminėta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena. Akademijos bendruomenės narius pasveikino Lietuvos karo akademijos viršininkas brg. gen. Edvardas Mažeikis. Susirinkusiuosius Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga taip pat sveikino gen.

Prisiminimais dalijasi buvęs kariuomenės vadas gen. mjr. Jonas Kronkaitis

mjr. Jonas Kronkaitis. Be to, jis pasidalijo savo ryškiausiais prisiminimais ir mintimis apie Kovo 11-osios reikšmę Lietuvai. Renginio metu Karo akademijos labiausiai nusipelnę kariai ir darbuotojai buvo paskatinti Lietuvos kariuomenės vado apdovanojimais ir Akademijos viršininko padėkomis.

Atidengtas bareljefas Lietuvos partizanų generolui Jonui Žemaičiui atminti

Eglė TRATAITĖ

Kovo 13 d., minint Lietuvos partizanų generolo Jono Žemaičio-Vytauto 100-ąsias gimimo metines, Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus ir Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos viršininkas brg. gen. Edvardas Mažeikis iškilmingai atidengė bareljefą ant Karo akademijos ramovės sienos generolui Jonui Žemaičiui. Bareljefą, kurio autorius skulptorius Liutauras Serapinas, palaimino Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio

Iškilminga rikiuotė

Gen. J. Žemaičio bareljefą atidengia Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus ir Lietuvos karo akademijos viršininkas brg. gen. Edvardas Mažeikis

Kariūnai padėjo gėlių prie Krašto apsaugos ministerijos paminklo gen. Jonui Žemaičiui ir buvusių KGB rūmų vienetėje, kur kalėjo gen. J. Žemaitis

Ramovėje atidaryta fotografijų ir leidinių apie gen. J. Žemaitį paroda

kapelionas dim. plk. monsinjoras Alfonsas Svarinskas.

Atidengus bareljefą vyko minėjimas. Susirinkusiuosius pasveikino Prezidentas Valdas Adamkus. Kiekvienam Akademijos, pavadintos garbingu Jono Žemaičio vardu, auklėtiniui, kiekvienam žmogui, dėvinčiam uniformą su Lietuvos Respublikos heraldikos ženklais, jis linkėjo būti tokiam drąsiam, koks buvo J. Žemaitis. Krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė savo kalboje pabrėžė, jog šie metai yra Laisvės kovų sąjūdžio metai ir jie neturėtų baigtis J. Žemaičio šimtmečio minėjimu, kad bus dar daug progų prisiminti šią reikšmingą sukaktį. Sveikinimo žodį tarė Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo Pirmininkas, Europos Parlamento narys prof. V. Landsbergis, Lietuvos kariuomenės vadas gen. ltn. Valdas Tutkus, Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio pirmininkas dim. plk. Jonas Čeponis.

Prisiminimais apie Joną Žemaitį pasidalijo generolo J. Žemaičio dukterėčios Aušra Vilkienė ir Rūta Juškaitė. Jos įteikė 1938 m. J. Žemaičio atsiųstą atviruką iš tų metų, kai jis studijavo Prancūzijoje, Fontenblo miestelyje esančioje Artilerijos mokykloje. Pranešimą „Partizanų generolas Jonas Žemaitis ir XX a. slaptieji archyvai“ skaitė Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas istorikas dr. Arvydas Anušauskas, apie gen. J. Žemaičio kovos kelius ir atmintinas vietas kalbėjo istorikas dr. Romas Batūra, taip pat panešimą skaitė vertėjas, publicistas, rašytojas, režisierius Jonas Ohmanas.

Iškilmingo minėjimo metu buvo pagerbti Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio partizanai. Apygardų vadams brg. gen. E. Mažeikis įteikė generolo J. Žemaičio atminimo medalius.

Kalbėjo Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio pirmininkas dim. plk. Jonas Čeponis

Knygos „Partizanų generolas Jonas Žemaitis“ autorius doc. Romus Batūra

Švedų vertėjas, rašytojas, režisierius, publicistas Jonas Ohmanas

Partizanų generolo Jono Žemaičio-Vytauto gimimo 100-metis

Elena MARKUCKYTĖ, Donatas PILKAUSKAS
Panevėžio kraštotyros muziejus

Jonas Žemaitis gimė 1909 m. kovo 15 d. Palangos mieste, Jono ir Petronėlės Žemaičių šeimoje. Tėvas dirbo pas grafą Tiškevičių pieno ūkyje. Baigęs šešias Raseinių gimnazijos klases, įstojo į Karo mokyklą, 1929 m. ją baigė (XI laida). 1933 m. baigė Vytauto Didžiojo karininkų kursų artilerijos skyrių (V laida). 1929–1935 m. tarnavo Antrajame artilerijos pulke Kėdainiuose, 1935–1936 m. su šiuo pulku buvo Klaipėdoje. 1937 m. perkeltas į Panevėžį, Pirmąjį artilerijos pulką.

1936–1938 m. mokėsi Fontainebleau (Fontenblo) artilerijos mokykloje Prancūzijoje. Ši mokykla, įkurta anuomet 16 tūkstančių gyventojų turėjusiame Fontainebleau miestelyje, buvusioje Prancūzijos karalių rezidencijoje, apie 60 km nuo Paryžiaus, tuo metu buvo viena populiariausių artilerijos mokyklų pasaulyje.

1937 m. lapkričio 23 d. Jonui Žemaičiui buvo suteiktas kapitono laipsnis. Į Lietuvą iš Prancūzijos jis grįžo 1938 m. rugpjūčio 20 d.

1939 m. pavasarį perkeltas į Ketvirtąjį artilerijos pulką, kuris buvo Šiauliuose. Čia iki sovietų okupacijos pradžios vadovavo mokomajai baterijai. Buvo apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės dešimtmečio medaliu.

1935 m. karininkų atestacijos dokumente apie Joną Žemaitį rašoma: „Išmokslintas, sumanus, susidėjusiose aplinkybėse greitai orientuojasi. Taktingas, mandagus, tvarkingas. Doras, sąžiningas, teisingas. Griežtas, gyvas. Valstybiško ir tautiško nusistatymo. Sugeba vadovauti, mokyti ir auklėti.“

Sovietams okupavus Lietuvą, 1940 m. vasarą Jonas Žemaitis buvo paskirtas 617-ojo artilerijos pulko mokyklos viršininku. Šias

pareigas ėjo iki karo pradžios. Prasidėjus karui pateko į vokiečių nelaisvę. Tarnauti Savisaugos batalione Jonas Žemaitis atsisakė ir buvo vokiečių paleistas.

1940 m. susituokė su Knygų namuose dirbusia Elena Valionyte. 1941 m. gimė sūnus Laimutis.

Iki 1942 m. birželio dirbo Energetikos valdyboje Kaune. 1942 m. rudenį su šeima pasitraukė pas tėvus į Žemaitiją, dirbo Šiluvos miestelyje žemės ūkio kooperatyvo vedėju. 1944 m. kovo 15 d. įstojo į gen. Plechavičiaus vadovaujamą Lietuvos vietinę rinktinę. Buvo paskirtas 310-ojo bataliono vadu. Iki 1944 m. gegužės mėn. su batalionu buvo Seredžiaus miestelyje, bet sužinojęs, kad vokiečiai karius nori išgabenti į Vokietijos teritoriją ir panaudoti priešlėktuvinėje gynyboje, pasitraukė. Grįžęs gyventi į tėvų namus, netrukus sužinojo, kad juo domisi sovietų saugumas. 1944–1945 m. žiemą praleido slapstydamasis. Pavasarį, tėvų namuose apsilankius Lietuvos laisvės armijos nariams, nedvejodamas sutiko stoti į LLA gretas, davė priesaiką. 1945 m. birželį pasitraukė iš namų ir pradėjo partizano kelią. 1945 m. buvo paskirtas Žebenkšties rinktinės štabo viršininku, vėliau – šios rinktinės vadu. Savo

ilgame kovos dėl Laisvės kelyje Jonas Žemaitis turėjo nemažai slapyvardžių: *Vytautas, Darius, Tylius, Mockus, Liudas, Matas*.

1947 m. balandžio 9 d. žuvo pirmajam Kęstučio apygardos vadui, Lietuvos kariuomenės aviacijos kapitonui, vienam iš Lietuvos partizanų vieningos vadovybės kūrimo iniciatorių Juozui Kasperavičiui-*Visvydui*, gegužę apygardos vadu buvo išrinktas Jonas Žemaitis. Jis tęsė *Visvydo* pradėtą vieningos partizanų vadovybės telkimo darbą, drauge su bendražygiais kūrė pagrindžio centralizavimo naujais pagrindais planus. Vyriausiosios Lietuvos partizanų vadovybės būstinę buvo numatyta įkurti Šiaulių-Radviliškio apylinkėse. Šias vietas partizanų vadai pasirinko dėl palankių ryšių patogios padėties. Siekiant suvienyti partizanų organizacines struktūras, 1948 m. birželį Žemaičio iniciatyva buvo įkurta Vakarų Lietuvos (Jūros) sritis. Ji jungė Žemaičių, Kęstučio ir neseniai įkurtą *Prisikėlimo* apygardą. Sričiai vadovauti Jonas Žemaitis paskyrė Žemaičių apygardos vadą Aleksandrą *Milaševičių-Ruonį* ir perdavė jam savo įgaliojimus. Tęsiant vienijimo darbą, buvo sukurtas naujas laikinas organizacinis vienetas VLKSO – Vieninga laisvės kovos sąjūdžio organizacija, kuri sujungė didžiąją dalį Lietuvos partizanų. Pirmas atkurto organizacijos darbas – įtraukti į naujai planuojamą aukščiausią partizanų vadovybę Rytų Lietuvos partizanų vadus. Susitikti su jais prireikė keleto mėnesių: susitikimas su Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities vadu Jonu *Kimštu-Žalgiriu* ir Didžiosios Kovos apygardos štabo viršininku Juozu *Šibaila-Merainiu* įvyko lapkričio mėnesį *Dukto miške*. Šiame posėdyje buvo atkurta minimalios

sudėties Bendras demokratinis pasipriešinimo sąjūdis (BDPS), Žemaitis-*Vytautas* atleistas iš VLKSO vado pareigų ir paskirtas vyriausiuoju Ginkluotųjų pajėgų vadu. Rytų Lietuvos partizanų atstovai buvo supažindinti su centralizacijos idėjomis ir visoms nuostatomis iš esmės pritarė. Nuspręsta vieningą Lietuvos ginkluotojo pagrindžio ir visos besipriešinančios tautos vadovybę kurti partizanų sričių atstovų suvažiavime. Suvažiavimą nutarta sušaukti 1949 m. vasario mėnesį. Vienintelis per visą partizaninio karo istoriją Lietuvos partizanų vadų suvažiavimas įvyko 1949 m. vasario mėnesį *Prisikėlimo* apygardos štabo bunkeryje *Minaičių kaime*.

Visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavime svarstyti 23 klausimai. 1949 m. vasarį pakeistas vieningos ginkluoto pagrindžio organizacijos pavadinimas – pagal žuvusio Kęstučio apygardos vado J. Kasperavičiaus-*Visvydo* pasiūlymą ji buvo pavadinta Lietuvos laisvės kovos sąjūdžiu (toliau – LLKS). LLKS Tarybos posėdyje buvo priimta LLKS Tarybos 1949 m. vasario 16 d. Deklaracija. Joje buvo išdėstytos pagrindinės organizacijos politinės programos nuostatos, pabrėžta, kad okupacijos metu LLKS Taryba yra aukščiausias tautos politinis ir karinis organas, vadovaujantis politinei ir karinei tautos išlaisvinimo kovai. Deklaraciją pasirašė aštuoni posėdžio dalyviai: laikinai einantis BDPS prezidiumo pirmininko pareigas, LLKS Tarybos prezidiumo pirmininkas Jonas Žemaitis-*Vytautas*; Tauro apygardos vadas Aleksandras *Grybinas-Faustas*; Vakarų Lietuvos partizanų srities štabo viršininkas *Vytautas Gužas-Kardas*; BDPS Visuomeninės

dalies viršininkas (taip pat Algimanto, Vytauto, Didžiosios Kovos apygardų įgaliotinis), LLKS Visuomeninės dalies viršininkas Juozas Šibaila-*Diedukas*, *Merainis*, Prisikėlimo apygardos štabo viršininkas Bronius Liesys-*Naktis*; Prisikėlimo apygardos vadas Leonardas Grigonis-*Užpalis*; einantis Pietų Lietuvos partizanų srities vado pareigas Dainavos apygardos vadas Adolfas Ramanauskas-*Vanagas*; BDPS prezidiumo sekretorius, LLKS Tarybos prezidiumo sekretorius Petras Bartkus-*Žadgaila*. Deklaracijos tekstą parengė Vanagas, Merainis ir Užpalis. LLKS Tarybos prezidiumo pirmininku vienbalsiai buvo išrinktas Jonas Žemaitis-*Vytautas*, pagrindžio centralizacijai daugiausiai jėgų atidavęs vadas. Jam buvo suteiktas partizanų generolo laipsnis. Savo pavaduotojais gen. J. Žemaitis paskyrė Adolfą Ramanauską, Juozą Šibailą ir Leonardą Grigonį.

Deklaracija kartu su kitais Lietuvos partizanų vadų suvažiavime priimtais dokumentais sudarė teisinį ir politinį Lietuvos ginkluoto pasipriešinimo pagrindą. LLKS Taryba buvo paskelbta vienintele teisėta valdžia okupuotoje Lietuvoje. Ji, sudaryta iš visų sričių atstovų, pasipriešinimui vadovavo pasitelkusi tris sričių štabus: Vakarų Lietuvos (Jūros), Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) ir Pietų Lietuvos (Nemuno). LLKS ėmėsi vadovauti tiek politinei, tiek karinei pasipriešinimo organizacijų veiklai, partizanai pradėti vadinti Laisvės kovotojais. Politinė Deklaracija užtikrino Lietuvos valstybingumo tęstinumą, pabrėžė demokratinius principus ir visų nenusikaltusių tautai piliečių lygiateisiškumą, siekį racionaliai spręsti socialines problemas bei ginti Lietuvos reikalus tarptautinėse ins-

titucijose, kvietė aktyviai dirbti išlaisvinimo darbą. Generolas Jonas Žemaitis pabrėžė būtinybę tausoti jėgas, vengti nereikalingų išpuolių, stengtis išsaugoti tautą ir Laisvės kovotojus lemiamam išsivadavimo momentui. Nutarta nedidinti veikiančių partizanų skaičiaus, tik stengtis išsaugoti štabus ir ryšių tinklą, plačiau išplėtoti visuomeninę veiklą supažindinant gyventojus su partizanų suvažiavime priimtais nutarimais.

Netrukus pradėtas leisti periodinis vyriausiosios partizanų vadovybės leidinys. Laikraščio leidimo klausimą sprendė LLKS Tarybos prezidiumo pirminin-

kas gen. J. Žemaitis-*Vytautas*, LLKS Tarybos sekretorius Bartkus-*Žadgaila*, Prisikėlimo apygardos štabo viršininkas Liesys-*Naktis* ir LLKS Visuomeninės dalies viršininkas Šibaila-*Merainis*. Laikraščio pavadinimą „Prie rymančio Rūpintojėlio“ pasiūlė Merainis, kuris ir vadovavo leidimo darbui. Leidinys išeidavo 10 egzempliorių tiražu, jį gaudavo vadovaujančios LLKS grandys. Jų uždavinys buvo laikraštį dauginti ir platinti toliau.

Tik 1951 metais saugumui pavyko nustatyti, kad gen. Jonas Žemaitis slapstosi Raseinių ir Jurbarko rajonų sandūros miškuose. Ilgus kovos metus perse-

kiotas sovietų saugumo, vyriausiasis Lietuvos partizanų vadas buvo suimtas savo bunkeryje Šimkaičių miško 46 kvartale, Jurbarko rajone, 1953 m. gegužės 30 d. 11 val. 15 min. Operacijos metu gen. Jonas Žemaitis-Vytautas buvo lengvai sužeistas. Kartu suimtos ir Elena Palubeckaitė, Marijona Žiliūtė. Pasulaukiytuosius rastas čekiškas automatas, pistoletas Valter, 900 rublių, auksinė dantų karūnelė, šovinių ir partizanų dokumentai. Operatyvinėje ataskaitoje pažymima, kad bunkeris buvęs gerai užmaskuotas.

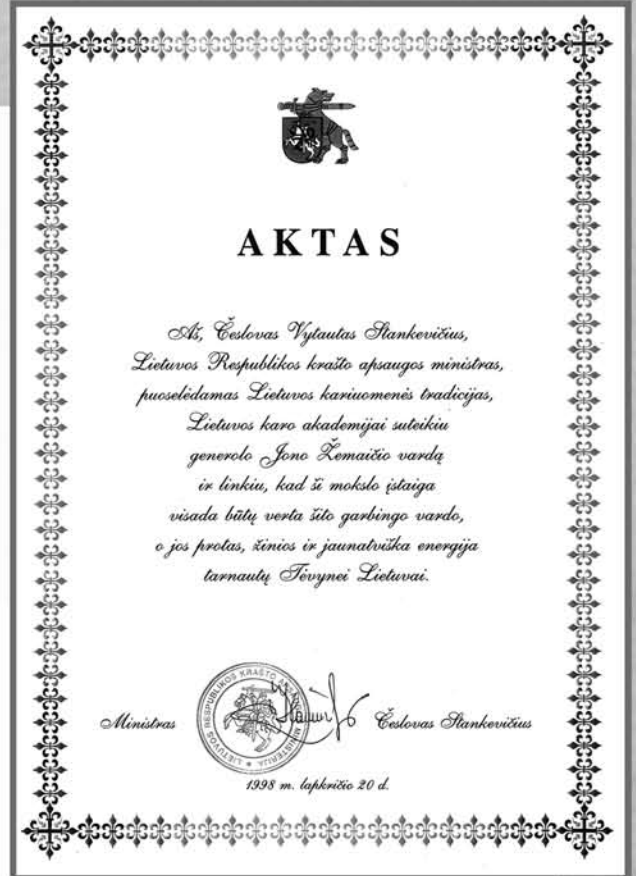
Partizanų generolo Jono Žemaičio asmens apsaugai vadovavo partizanas Juozas Palubeckas-Simas, gimęs 1915 m. dabartiniame Jurbarko rajone. Nuo 1947 m. vasaros iki sulaiikymo 1953 m. gegužės 23 d. Simas vadovavo Kęstučio apygardos Mindaugo partizanų būriui. Nuo 1951 m. jo būrio veikimo teritorijoje slapstėsi LLKS prezidiumo pirmininkas gen. Jonas Žemaitis-Vytautas. 1951 m. jis pagalbon pasitelkė ir savo seserį Eleną (partizanų ryšininę nuo 1945 m.), o 1952 m. pavasarį – Marijoną Žiliūtę. Marijona Žiliūtė-Eglutė, gimusi 1906 m. dabartiniame Šakių rajone, ryšį su Žemaitijos partizanis palaikė jau nuo 1945 m. – dirbdama medicinos seserimi Tuberkuliozės ligoninėje Jurbarko, rėmė juos medikamentais. Kurį laiką gyveno partizanų būryje, teikė medicinos pagalbą sužeistiesiems. Dėl prastos sveikatos iš būrio pasitraukė ir slapstėsi iki 1952 m., kol buvo paprašyta slaugyti gen. Joną Žemaitį.

1953 m. birželio mėn. suimtas Jonas Žemaitis iš kalėjimo Vilniuje „derybų tikslu nukreiptas į SSRS MVD, kur nuo ketinimo padėti MVD organams atsisakė, todėl 1953 m. liepos 14 d. SSRS MVD jo areštą įformino“. Byla LSSR MVD perduota 1953 m. rugpjūčio 25 d. Nuosprendis: gen. Jonas Žemaitis-Vytautas, priešaiikos nesulaužęs Lietuvos karys, nuteistas sušaudyti (kartu konfiskuojant turtą). Palubeckas-Simas taip pat buvo nuteistas sušaudyti, Marijona Žiliūtė ir Elena Palubeckaitė – kalėti Sibiro lageriuose 10 metų. Iš nuteistųjų teismo sprendimu nutarta išieškoti teismo išlaidas: po 1167,20 rublių iš kiekvieno.

Netrūko negandų ir asmeniniame partizanų generolo gyvenime: 1946 m. vasarą Kaune mirė Jono Žemaičio žmona Elena. Sūnaus Laimučio globėja tapo tuo metu Kaune gyvenusi mokytoja Ona Žiaunytė-Liubinavičienė. Laimutis su globėja apsigyveno Šiauliuose. Čia jis jau buvo nebe L. Žemaitis, o L. Liubinavičius – tikrąją pavardę susigrąžino tik Lietuvai atgavus Nepriklausomybę. Jono Žemaičio tėvas mirė 1952 m., motina gyveno Laugalių invalidų namuose. 1951 m. gruodžio pradžioje Joną Žemaitį ištiko insultas, 1952 m. sausio mėn. jis buvo priverstas palikti (dėl ligos) LLKS prezidiumo pirminko pareigas. Jas vėl pradėjo

eiti 1953 m. pavasarį, likus nedaug laiko iki suėmimo.

Atkūrus Nepriklausomybę, aukščiausias Lietuvos partizanų vadas, viena ryškiausių pokario istorijos figūrų, sulaukė laisvėjančios visuomenės dėmesio. Šis didis kovotojas, vadinamas ketvirtuoju Prezidentu, įvertintas ir aukščiausiu valstybiniu lygiu: 1997 m. vasario 14 d. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu Jonui Žemaičiui buvo suteiktas Vyčio kryžiaus I laipsnio ordinas (po mirties), 1998 m. sausio 26 d. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu – dimisijos brigados generolo laipsnis. 1998 m. lapkričio 20 d. Lietuvos karo akademijai suteiktas generolo Jono Žemaičio vardas.

Minaičių memorialas

Brg. gen. Edvardui Mažeikiui suteiktas Gedimino technikos universiteto garbės nario vardas

Eglė TRATAITĖ

Minint Vilniaus Gedimino technikos universiteto (VGTU) Antano Gustaičio aviacijos instituto 15 metų jubiliejų ir brg. generolo Antano Gustaičio 110 metų sukaktį, 2009 m. sausio 27 d. universiteto Senato iškilmingo posėdžio metu už ypač svarų indėlį įtvirtinant ir plėtojant aviacijos studijas VGTU Antano Gustaičio aviacijos institute brg. gen. Edvardui Mažeikiui buvo suteiktas garbės nario vardas. Taip pat šis vardas suteiktas ir VĮ „Oro navigacija“ generaliniam direktoriui Algimantui Raščiui. Pasaulinio garso mokslininkui, Varšuvos technologijos universiteto aeronautikos profesoriui Zdobyslavui Gorajui (*Zdobysław Goraj*) buvo įteiktos VGTU garbės daktaro regalijos.

VGTU Senato pirmininkas prof. dr. D. Čygas, pristatydamas Karo akademijos viršininką, pabrėžė, kad „Edvardas Mažeikis labai daug prisidėjo kurdamas ir stiprindamas VGTU Antano Gustaičio aviacijos institutą, formuodamas Lietuvos kariuomenės aprūpinimo karo aviacijos specialistais strategiją, organizuodamas jungtines Aviacijos instituto ir

Brg. gen. Edvardui Mažeikiui (centre) Gedimino technikos universiteto garbės nario vardo suteikimo ceremonija

Lietuvos karo akademijos studijų programas, inicijuodamas bepiločių skraidymo aparatų kūrimo kariuomenei programą“.

VGTU garbės nario vardas teikiamas nuo 1991 m. už didelius nuopelnus kultūrai, bendradarbiavimo plėtrą, mokslo

laimėjimus. Iki šiol šis vardas yra suteiktas 20-iai Lietuvos ir užsienio valstybių piliečių. Šiuo titulu apdovanojami Lietuvos ar užsienio valstybės piliečiai už ypatingus nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui ir Lietuvos Respublikai.

2008–2009 mokslo metų žiemos sesijos rezultatų apžvalga

Studijų skyriaus vyr. specialistė Jolanta STANIULIENĖ

Praėjus rudens semestru ir pasibaigus žiemos sesijai, norėčiau supažindinti mūsų skaitytojus su kariūnų studijų rezultatais.

Analizuojant 2008–2009 m. žiemos sesijos karinio rengimo dalykų studijų rezultatus matyti, kad geriausiai mokėsi absolventai, kurių pažymių vidurkis – 8,2 balo. Jiems šiek tiek nusileido I (8,0 balo) ir II (7,8 balo) kursų kariūnai. Dar žemesnis trečiakursių pažangumo vidurkis – 7,5 balo. Palyginus šių metų ir pernyktės žiemos sesijos rodiklius galima pasakyti, kad apskritai jis truputį pagerėjo – pernai siekė 7,8, šiemet – 7,9 balo.

Rudens semestrą universitetinių mokomųjų dalykų studijos taip pat geriausiai sekėsi absolventams, kurių sesijos pažymių vidurkis – 7,9 balo, trečiakursių – 7,7 balo. Nedaug atsiliko antrakursiai – 7,5 balo. Tačiau pirmakursių pažangumo vidurkis siekia tik 7,0 balo. Šiemet rudens semestrą bendras šių studijų pažymių vidurkis truputį (0,1 balo) žemesnis nei buvo pernai (tada siekė 7,6 balo).

Kaip ir kiekvieną semestrą, ne visi kariūnai išlaikė egzaminus ir įskaitas iš pirmo karto. Sunkiau sekėsi universitetiniai mokomieji dalykai, daugiau buvo ir skolų: I kurse – 12 (8 iš matematikos), II ir III kursuose – po 1. Iš karybos dalykų tik III kurse 6 skolos (iš jų 5 taktikos).

Analizuodami rudens semestro duomenis pagal mokomuosius dalykus matome, kad visų kursų kariūnų, kaip ir kasmet, itin džiuginantys fizinio rengimo rezultatai. Deja, yra dalykų, dėl kurių reikėtų susirūpinti. Daugiausiai pastangų iš I kurso kariūnų pareikalavo valdymo informacinės sistemos ir matematika (pastarosios egzaminui kai kurie jų tikrai nepakankamai pasirėngė). Antrakursiams nelengva buvo perprasti pažangiųjų technologijų fizikinius pagrindus ir makroekonomiką, tačiau gana gerai sekėsi valdymo informacinių technologijų viešajame administravime studijos. Trečiakursių kukliausi anglų kalbos ir organizacijų elgsenos studijų rezultatai, bet beveik visų jų dešimtukais įvertintos pasirenkamųjų dalykų – kultūros istorijos ir religijų istorijos – žinios. IV kurso kariūnų labai puikūs karo meno istorijos ir darbo teisės studijų pažymiai, tačiau jie turėtų daugiau dėmesio skirti derybų menui ir antrajai užsienio kalbai.

Apžvelgus rudens semestro karinio rengimo ir universitetinių mokomųjų dalykų studijų rezultatus akivaizdu, kad I, II ir IV kursų kariūnams daugiau sunkumų kyla dėl pastarųjų – ir pažymių vidurkis žemesnis, ir skolų daugiau: daugiausiai, kaip ir kiekvienais metais, iš

matematikos, taktikos ir anglų kalbos. Reikėtų stengtis gerinti anglų kalbos žinias, nes Akademijoje keliami aukšti šio dalyko reikalavimai, todėl kai kuriems kariūnams teks pasitempti.

Geriausiai šį semestrą mokėsi: I kurso kar. Ugnius Ragauskas – 8,86 balo, II kurso kar. Sandra Surgailytė – 9,1 balo, III kurso kar. Erlandas Kasperavičius – 9,17 balo, IV kurso kar. Marius Magyla – 8,91 balo.

Rudens semestrą kariūnai aktyviai sportavo, dalyvavo saviveiklos būreliuose ir visuomeninėje veikloje, pavyzdinčiai ėjo tarnybos pareigas, neretai buvo skatinami. Aukščiausias reitingas, skaičiuojamas pagal mokslo ir veiklos rezultatus, rudens semestrą buvo šių kariūnų: I kurso – Ugniaus Ragausko, II kurso – Manto Švedarausko, III kurso – Erlando Kasperavičiaus, IV kurso – Mariaus Magylos. Minint Vasario 16-ąją kariūnai Vytautas Drejeris, Vytautas Kriščiūnas, Marius Pagyla, Sandra Surgailytė ir Mantas Kvedarauskas buvo apdovanoti daiktinėmis dovanomis – knygomis „Lietuvos piliakalniai“ (I–III t.). Ugnius Ragauskas, Erlandas Kasperavičius ir Marius Magyla savo kursuose yra ne tik geriausiai besimokantys, bet ir aukščiausiais reitingo balais įvertinti kariūnai. Tikėsimės, kad ir kiti kariūnai seks jų pavyzdžiu.

Akademiją baigė 6-oji dieninių magistro studijų laida

Eglė TRATAITĖ

Sausio 9 d. personalo vadybos dieninių magistro studijų karininkams klausytojams buvo įteikti magistro diplomai. Magistro studijas sėkmingai baigė ir vadybos ir verslo administravimo magistro laipsnį įgijo 9 karininkai. Tai buvo 6-oji – paskutinė – dieninių magistro studijų laida. Nuo šiol Karo akademijoje bus organizuojamos tik neakivaizdinės magistro studijos.

Dieninės magistro studijos Karo akademijoje vyko nuo 2002 m. rugsėjo mėn. Šių studijų karininkai klausytojai studijavo pagal 1,5 metų (3 semestrų, 60 kreditų) personalo vadybos magistro studijų programą. Pirmuosius du semestrus buvo skaitomos įvairių socialinių mokslų dalykų paskaitos, kurių bendroji

apimtis sudarė 40 kreditų. Įdomiausiai ir naudingiausiai magistrantai įvardijo visuotinės kokybės vadybos, žmogiškųjų išteklių vadybos, strateginio planavimo dalykus. Trečias semestras buvo skirtas magistro darbui rengti. Tam reikalingą medžiagą magistrantai kaupė jau nuo pirmo semestro, kai pasirinko temą. Kryptingas darbas visus tris semestrus sudarė galimybes parengti mokslo tiriamuosius darbus, atitinkančius personalo vadybos magistro darbui keliamus reikalavimus.

6-osios laidos geriausiai ir įdomiausiai buvo pripažinti šie darbai: kpt. Arūno Mikonio mokslo tiriamasis darbas „Žinių organizacijų plėtojimas: žmogiškųjų išteklių ir žinių va-

dybos modeliai“ ir kpt. Alberto Kuzmicko mokslo tiriamasis darbas „Gyvenimo kokybės didinimo kryptys“.

Baigę magistro studijas klausytojai mokslus tęs Lietuvos karo akademijoje 2009 m. sausio 12 d. prasidėjusiuose tarptautiniuose vadų ir jaunesniųjų štabo karininkų kursuose. Klausytojai įgis žinių ir įgūdžių, leisiančių kvalifikuotai tęsti savo tarnybą einant Sausumos pajėgų mechanizuotųjų ir motorizuotųjų pėstininkų kuopos vado ir bataliono štabo karininko pareigas. Kursai truks iki 2009 m. birželio 12 d. Karininkams, sėkmingai išėjusiems numatytą mokymo programą, bus įteikti kursų baigimo ženklai ir pažymėjimai.

Lietuvos kariuomenės Karių teatras (1919–2009)

Leonas CIUNIS

Karių teatro režisierius, aktorius

1919 m. pabaigoje buvo įkurtas Lietuvos kariuomenės Karių teatras, kurį 2000–2009 m. globojo Lietuvos karo akademija. Apie šio teatro beveik 90 metų istoriją ir kūrybinį kelią rašo buvęs jo režisierius Leonas Ciunis.

Karių teatro atsiradimas ir veikla labai glaudžiai susijusi su Lietuvos kariuomenės istorija ir nūdienu. 1937 m. žurnale „Kardas“ rašoma: „Vyko sunkios, lemtingos kovos už Lietuvos laisvę <...> Neorganizuotai, silpnai ginkluotai, blogai aprengtai mūsų jaunai kariuomenei teko grumtis bent su trimis daug kartų stipresniais priešais ir vis dėlto jai pavyko iškovoti Lietuvai nepriklausomybę. Kovose už Lietuvos nepriklausomybę karo lauke paguldė savo galvas 40 karininkų, 1 249 kareiviai ir 67 šauliai.“

Kariuomenei atkakliai kovojant dėl tautos laisvės, tuo pat metu rūpintasi ir kareivių poilsiu, stengiantis jį panaudoti kultūriniam lavinimui. Kariuo-

menės Gen. štabas prie Literatūros skyriaus įsteigė Kultūros ir švietimo sekciją ir jau 1920 m. vasario 9 d. patvirtino jos veiklos programą. Sekcijos tikslas buvo ugdyti kareivius susipratusiai piliečiais, kad jie atsispirtų priešų agitacijai ir būtų sąmoningi kovotojai. Reikalauta, kad kiekvienoje kuopoje būtų įkurta kareivių mokykla, pasirūpinta patalpomis erdviam klubui ir skaityklai, knygynėliui ir scenai vakarėliams rengti. Tuometė kariuomenės vadovybė labai vertino teatro spektaklius kaip svarbią karių auklėjimo priemonę. „Žinoma, teatras karius yra daugiau vertinga pramoga, negu mokykla, tačiau pratinimas kario prie tokios pramogos kartais

turi šimtą kartų didesnės auklėjamosios reikšmės, negu krūvos paskaitytų ar pasakytų pamokymų“, – 1922 m. rašė „Lietuva“.

Kaip ir daugelis to meto karininkų, ištrūkęs iš porevoliucinės Rusijos sumaišties, į Lietuvos kariuomenės gretas 1919 m. spalio 24 d. stojo Vladas Braziulevičius (nuo 1939 m. – Braziulis, gimęs 1894 m. gruodžio 20 d. Petrapilyje, miręs 1972 m. kovo 2 d. Clevelande, JAV) ir buvo paskirtas į Kauno miesto ir apskrities komendantūrą jaunesniu ju karininku. V. Braziulevičius 1913–1915 m. studijavo Petrapilio universitete germanistiką ir romanistiką ir aktyviai reiškėsi Petrapilio lietuvių mėgėjų teatre kaip aktorius ir režisierius. Šio

*Teatro režisierius
V. Braziulevičius 1924 m.
(viduryje) su teatro trupe*

1920 m. Lapkričio 25 d.
Kauno m. Komendantūros
ŠVIETIMO KOMISIJOS
Vakaro-Koncerto
PROGRAMA.

I
Karių klubo Dramos mėgėjų kuopelės vaidins
Przbyłskio 1-no veiksmo komediją
„Alyvos Žydi“
Veikiantieji asmenys:
Marė, našlė p. Tumienė
Elena, jos duklė p. Lesevičienė.
Juozas, studentas p. Briedis.
Režisuoja V. Braziulevičius.

II
1) Noktiurnas—Šopin (Išpil. solo smuiku
2) Gavotas—Gosseo (. . . p. Statkevičius.
3) Kur bakule samanota—A. Šimkaus
Išp. p. Vaičiūnė.
4) Tylama Kolebarovo Isp. p. Vaičiūnė.
5) Serenada Jocelio (. . . Isp. „Duetas“ su for-
tepijonu
6) Simfonija—Dance (. . . p. p. Statkevičius
Išp. p. Rozenblatas.

III
1) Iš operos „Pajacai“ prologas Leo Kavalo
Isp. Bieliūnas.
2) Kas ant žigelio ant pabalnoto—Št. Šimkaus
Isp. p. Bieliūnas.
3) Monologas iš parodijos—Isp. p. Braziulevičius.
Akomponiatoriai p. Rozenblatas.
4) Kavatina iš Ope- (Ispildys Kvintetas
ros Rato (. . . Št. Šimkaus
5) Berence—Jamelet (. . . p. Statkevičius ved.

IV
GVVAS PAVEIKSLAS
„Po mušio“
ANTRAKTAI po 15 MINUTŲ.
Po koncerto ŠOKIAI iki 5 val. ryto.
Pradžią lygiai 7 val. vakaro.
ŠVIETIMO KOMISIJA.

*Vakaro-koncerto programa.
1920 m. lapkričio 25 d.*

teatro vienintelis meno vadovas tuo metu buvo lietuvis profesionalus aktorius ir režisierius Kastantas Glinskis. Pirmojo pasaulinio karo metu studentas V. Braziulevičius buvo pašauktas į karo tarnybą ir 1916 m. baigė Vladimiro karo mokyklą.

Nepriklausomoje Lietuvoje V. Braziulevičius buvo paskirtas vadovauti Kauno karių klubui, turinčiam 250 vietų žiūrovų salę. Čia vykdavo vakarai, koncertai, nuolat visuomenei ir kariams vaidindavo K. Glinskio vadovaujama Vilniaus teatro studija. Aktyvus tų vaidinimų dalyvis buvo ir V. Braziulevičius. Įtakingų asmenų paveiktas, jis, tuo metu jau kapitonas, „išdrįso kuopelei vadovauti, mokyti, režisuoti, diriguoti, o vėliau dar ir vaidinti, ir deklamuoti, ir dainuoti, ir akompanuoti, ir šokti <...>

1919 m. lapkričio 18 d. gimė Karių dramos mėgėjų kuopelė, suorganizuota laisva valia iš to

pat klubo dalyvių ir iš bendrai Kauno įguloje surankiotų mėgėjų, norinčių priimti nemenką išpėją, griežtą sąlygą – ne tiek diletantiškai ar pramušgalviškai paišdykauti scenoje, kiek rimtai lavintis“ (Karys, 1965 m., Nr. 2).

1920 m. balandžio 6 d. įvyko pirmasis Karių dramos mėgėjų kuopelės spektaklis – M. Baluckio 2 veiksmų komedija „Vyro ieškojimas“ (vertė J. Jau-nutis-Strazdas). Taip, suvaidinęs šį nepretenzingą spektakliuką, ir gimė Karių teatras (pavadinimas suteiktas 1924 m.). Tais metais jis pradėjo savo 20 metų trukusią epopėją, kurią rūpestingai aprašė (ypač pirmąjį veiklos dešimtmetį) įvairūs leidiniai: „Lietuva“, „Karys“, „Kardas“, Mūsų žinynas“, „Krivulė“, „Meno kultūra“, „Rytas“ ir kiti.

Karių teatro trupėje vaidino karininkai V. Braziulevičius, P. Pundzevičius (dramaturgas Petliukas) ir Lanskoranskis, B. Bobelis, Ališauskas, Gedmontas, Dagys, Šepetys, Briedis, puskarininkiai Zauka, Pratkus ir Staugaitis, civiliai Busilas, Žalinkevičaitė-Petrauskienė, Lukšienė, Grikevičiūtė, Gedeikienė, Tumėnienė ir kiti. Kai kada pasirodydavo Valstybės teatro aktoriai. Šis teatras pirmasis Lietuvoje pradėjo statyti operetas (1921 m.). Karių teatras 1921 m. aplan-kė pafrontės miesteliuose stovinčias kariuomenės dalis ir ten suvaidino „Užburtą kunigaikštį“ ir S. Čiurlionienės „Kuprotą oželį“. Vaidinimų metu salė paprastai būdavo pilnutėlė. Vieną tokį spektaklį žiūrėjo net 3 000 žmonių, nors paprastai žiūrovų būdavo apie 1 000–1 500. Vienas spektaklis buvo pastatytas tiesiog miške.

Karių teatras pirmasis po Pirmojo pasaulinio karo pradėjo statyti originalius lietuvių autorių veikalus – Žvirgždės 4 veiksmų dramą „Talka“, S. Čiurlionienės pjesę „Aušros sūnūs“,

Tarvydo „Per audrą“ ir P. Vaičiūno dramos kūrinis. 1927 m. jis kartu su „Gabijos“ choru pastatė K. Strazdo „Lietuviškas vestuves“, kurias režisavo ir patobulino V. Braziulevičius. Tai-gi, Karių teatras palietė ir tautinį mūsų liaudies meną, pirmasis Lietuvoje pradėjo statyti radijo spektaklius (1927 m. L. Giros „Beauštančią aušrelę“, „Paparčio žiedą“ ir kt.), kuriuose išpūdingai skleidžiama Vilniaus išvadavimo idėja. Jis, dalyvaujant Valstybės teatro aktoriams, pradėjo statyti pirmąjį lietuvišką kino filmą „Lietuvos kareivis“.

Karių teatras suvaidino kariams per 260 spektaklių, visuomenei – 104, specialiai Kauno darbininkams – 6, dar buvo su-kurti 24 radijo vaidinimai (Kauno radijo studijoje). Iš žymesnių spektaklių paminėtini bent šie: M. Petrausko operetės „Consi-lium facultatis“ (statyta 29 kart.), „Užburtas kunigaikštis“ (19 kart.), „Apvesdinkite ir mane“ (14 kart.), Ofenbacho „Agutė rauda, verkia Jonuks“ (8 kart.), S. Čiurlionienės komedija su dainomis „Kuprotas oželis“ (29 kart.), „Beauštanti aušrelė“ (15 kart.), Vaižganto „Namai pragarai“ (14 kart.), išversta Baluckio komedija „Aukso dievaičiai“ (16 kart.), „Kova“ (16 kart.), „Laisvės kovotojai“ (16 kart.), išvers-tos Ostrovskio komedijos „Pelninga vieta“ (5 kart.) ir „Prilips ožys liepto galą“ (9 kart.), „Paparčio žiedas“ (12 kart.). Beje, per radiją pirmą kartą lietuvių kalba nuskambėjo žinomo poeto ir dramaturgo J. Rainio gražus ir nemažas veikalas „Aukso žirgas“, Vydūno „Lietuvos pasakėlė“ ir kiti.

V. Braziulis rašė: „Atskirai vertintinas didžiausias, ne tik Karių teatre, bet, rodos, ir visoje Lietuvoje per visą nepriklausomybės laikotarpį teatrinis įvykis – sceninis pastatymas – Putino misterija „Motina Vaidilutė“.

Įspūdingas spektaklis buvo pastatytas Vytauto Didžiojo metinių proga – 1930 m. rugpjūčio 15 d. Palangoje, prie Birutės kalno šlaitų. Jame dalyvavo taip pat ir Valstybės teatro aktoriai bei techninis personalas, įvairūs kiti talkininkai, kariuomenės ir policijos daliniai ir keturi chorai, kuriems vadovavo vyriausiasis dirigentas J. Dambrauskas. Dekoracijas nutapė dailininkas K. Šimonis. Scenoje su kariuomene ir statistais buvo apie 900 asmenų, o žiūrovų iš Lietuvos ir užsienio (atvykusių su papigintais traukinių bilietais) vien tik su bilietais – per 6 000 asmenų. Ir dar už tvorelių didelė minia aplinkui. Įdomu, kad užsienio spaudoje daugiau buvo rašoma apie šį gigantišką spektaklį, negu lietuvių laikraščiuose.

Sunku ir pavojinga buvo vaidinti su arkliais, sujaudintais per ryškių spalvotų šviesų, muzikos ir didžiulės minios. Vis dėlto Kęstutis (A. Laucius), paėmęs į rankas Birutę (V. Gaučiūtę), laimingai ir efektingai arkliu išėjo. Kai kurių žiūrovų nuomone, kulminacinis misterijos taškas buvo šūkis „Mes valdysime pasaulį!“ (scenos viršūnėje A. Kupstas).

Tikrai tai buvo nepaprasto kilnumo metai. Laisva tauta, atkūrusi didingą praeitį, džiūgavo ir tikėjo savo šviesia ateitimi.

Karių teatras turėjo ir savo problemų. 1930 m. „Karys“ rašė:

„Visą laiką teatras dirbo be „juridinio asmens teisių“, nes neturėjo savo statuto, nuolatinių teatro reikalams paskirtų žmonių. Visi teatro dalyviai turėjo savo darbą (tarnybą) ir teatrui galėjo skirti tik laisvąjį laiką <...>. Iš to aišku, kad teatro dalyviai dirbo ne kokiais nors materialiniais sumetimais, bet, galima sakyti, grynai idėjos darbu, nesigilėdami tam laiko ir darbo.<...> Teko girdėti, kad plk. Braziuolevičius yra parengęs projektą sudarymui nuolatinio jau pilnateisio karių teatro. Kitos kariuomenės (italų, lenkų, latvių ir kt.) turi tokius nuolatinius skrajojamus karių teatrus (italai turi net keliolika), kurie laiks nuo laiko lankosi įgulose su vaidinimais kareiviams. Turint galvoje, kad teatras yra ne tik sveiko juoko, dvasios poilsio vieta, bet ir lavinimo bei auklėjimo faktorius, kuris gali būti panaudotas kaip svarbi auklėjimo priemonė, tenka palinkėti, kad šie teatro sumanymai po 10 metų jo sėkmingo darbo būtų įgyvendinti. Ir kariuomenė tuo daug laimėtų.“

Per dvidešimt savo gyvavimo metų teatras pastatė 79 veikalus, suvaidino 544 spektaklius, surengė 166 koncertus.

Ši milžiniška kūrybinė darba (vidutiniškai 4 spektakliai ir 8 koncertai per metus) režisierius Vladas Braziuolevičius įveikė laisvalaikiu, o juk Lietuvos kariuo-

menėje jam buvo pavestos įvairios atsakingos pareigos, kurias eidamas jis greitai kopė karinių laipsnių laiptais: 1922 m. – majoras, 1925 m. – pulkininkas leitenantas, 1929 m. – pulkininkas.

1928 m. „Lietuvos aidas“ rašė: „Plk. leit. Braziuolevičius yra nuostabios energijos veikėjas ir gabus režisierius. Dirbdamas labai sunkiomis sąlygomis ir dargi savo laisvo laiko (ne tarnybos) metu, jis nuolat plečia savo teatro veikimą, reikšdamas įvairiose srityse iniciatyvą, ir yra pelnęs visuomenės ir kariuomenės simpatijų. Ir mūsų spauda jį visada palankiai pamini, pritar-dama sunkiajam jo darbui, kuris yra toks naudingas tiek kariuomenei, tiek visuomenei.“

Nors vienu metu planuota Karių teatrą suvalstybinti, po ilgų diskusijų, nepaisant įspūdingos teatro veiklos, to buvo atsisakyta. Atsiminimų apybraižoje („Karys“, Nr. 6, 1965 m.) V. Braziuolis rašo: „Mūsų nuopelnai veikė prieš mus kaip bumerangas. Kai kas valdžios viršūnėse naudojo tokį argumentą: jeigu Karių teatras sėkmingai skynė laurus 11–12 metų, tai gali ir toliau gyvuoti, remdamasis pašalpomis ir „paglostymais“, bet nepridedamas tos naštos prie sunkiai balansuojančio valstybės biudžeto.“

Toks, trumpai apžvelgus, buvo Karių teatro kelias tarpukario nepriklausomoje Lietuvoje.

Tiesinys kitame numeryje

Ties Lietuvos ir Lenkijos demarkacijos linija netoli Št. Mintų. 1921–1922 m. Viduryje būrio vadas lttn. P. Ciunis

Vienos pokylis Vilniuje

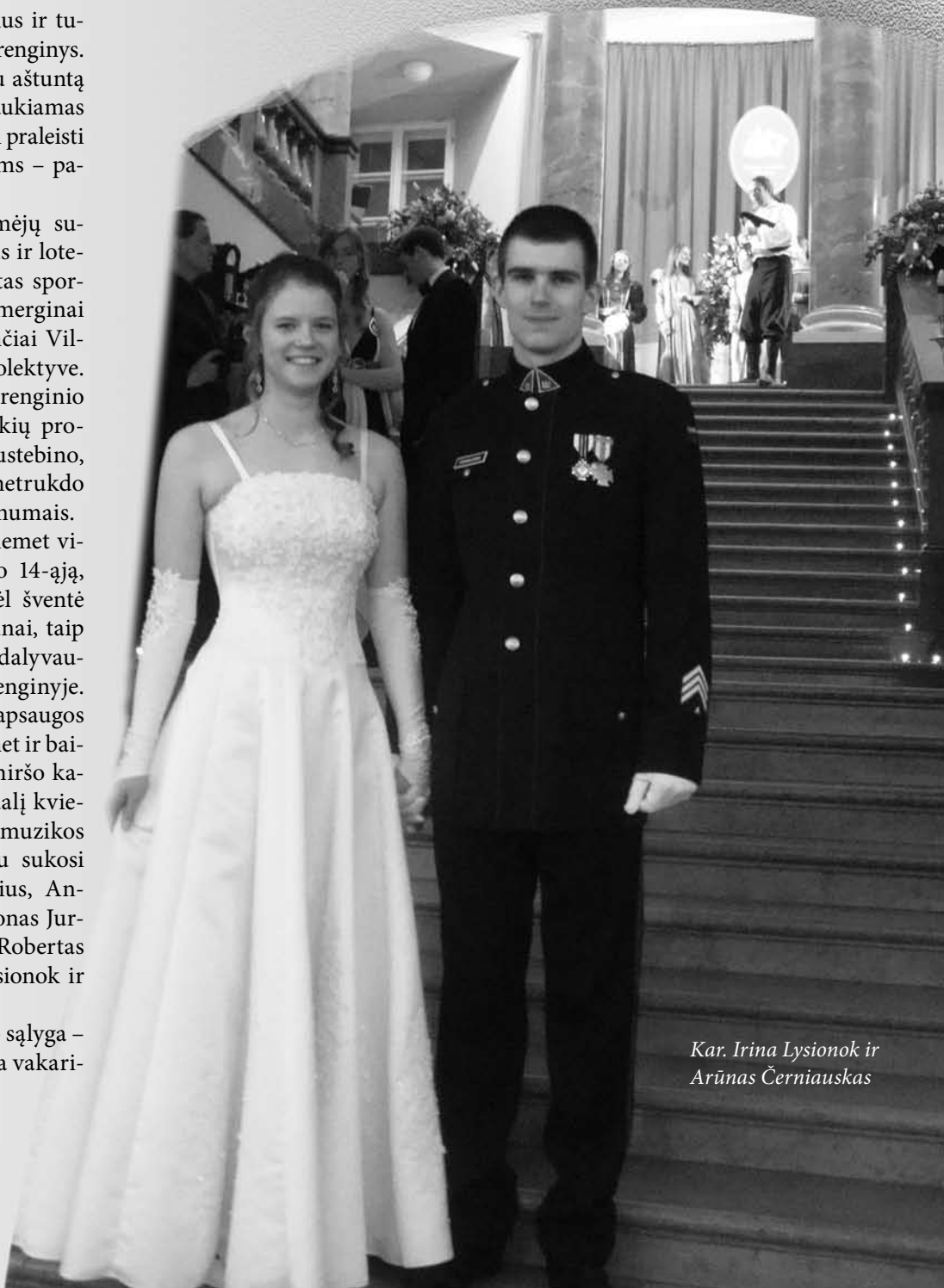
Kar. Irina LYSIONOK, kar. Arūnas ČERNIAUSKAS

Vienos pokylis – įdomus ir turintis senas tradicijas renginys. Lietuvoje jis rengiamas jau aštuntą kartą ir kasmet yra labai laukiamas šokėjų porų, norinčių gerai praleisti laiką ir kartu padėti kitiems – paaukoti labdarai.

Šiemet už dosnių rėmėjų surinktas lėšas (už kvietimus ir loterijos bilietus) bus nupirkta sportinis vežimėlis neįgaliai merginai Agnieškai Toločko, šokančiai Vilniaus neįgaliųjų šokių kolektyve. Ji ir jos šokių partneris renginio metu atliko išskirtinę šokių programą ir maloniai visus nustebino, parodydami, kad negalia netrukdo džiaugtis gyvenimo malonumais.

Taip jau sutapo, kad šiemet visos iškilmės vyko vasario 14-ąją, Šv. Valentino dieną, todėl šventė buvo dviguba. Mes, kariūnai, taip pat turėjome galimybę dalyvauti šiame iškilmingame renginyje. Džiugu, kad buvęs krašto apsaugos ministras Juozas Olekas, net ir baigęs savo kadenciją, nepamiršo kariūnų ir jiems dovanavo dalį kvietimų į šį renginį. Gyvos muzikos šokių vakare valso ritmu sukosi kariūnai: Rokas Gaudiešius, Antanas Gasparavičius, Simonas Jurgelevičius, Vytis Ščiukas, Robertas Žiūkas ir mes – Irina Lysionok ir Arūnas Černiauskas.

Svarbiausia šio pokylio sąlyga – tinkama ir nepriekaištinga vakari-

Kar. Irina Lysionok ir
Arūnas Černiauskas

nė apranga. Debiutantų drabužiams taikomi ypač griežti reikalavimai: merginos privalo šokti vilkėdamos ilgomis baltomis vakarinėmis suknelėmis, todėl daugelis iš mūsų jautėmės lyg vestuvių repeticijoje, o vaikinai galėjo rengtis juodais smokingais, frakais, tautiniais kostiumais arba karininkų ar kariūnų uniformomis.

Kariūnai ir kitų universitetų studentai – prisistatantys visuomenei debiutantai – sudarė jaunimo komitetą, kuris buvo pavyzdys pokylio svečiams. Pagal austrišką pokylių tradiciją mes prisistatėme šokiu ir taip parodėme, kad mokame tinkamai apsirengti, bendrauti, šokti, esame subrendę ir išauklėti. Debiutavome šokdami kadrilį, kurio specialiai Vienos pokyliui dvi savaites trukusiose repeticijose mokė renginio organizatoriai. Žinoma, mums praverė ir jau turima patirtis, kurios įgijome Akademijos šokių būrelyje.

Pokylio metu buvo galima ne tik aukoti labdarai, šokti, bendrauti su žymiais ir garbingais svečiais, bet ir laimėti loterijoje. Šį kartą laimė nusišypsojo kariūnui Simonui Jurgelevičiui. Visų nuostabai, jis laimėjo geidžiamiausią vakaro prizą – vietinį prabangų papuošalą.

Pasibaigus oficialiai vakaro daliai svečiai neišsiskirstė į namus. Dauguma jų rinkosi restorane, o mes linksmybes tęsėme lotynų muzikos klube. Buvo keista čia šokti su vakariniais drabužiais, ypač visų dėmesį traukė daug baltomis suknelėmis pasipuošusių merginų (renginyje dalyvavo apie dvidešimt debiutantų porų), tačiau sulaukėme šilto kitų svečių palaikymo.

Renginys paliko neišdildomą įspūdį, buvo gerai organizuotas, netrūko pramogų, geros gyvos muzikos. Gaila, kad debiutuoti Vienos pokylyje galima tik vieną kartą gyvenime. Tad mes šio vakaro nepamiršime ir dar ilgai prisiminimuose suksimės Vienos valso ritmu.

Šoka Agnieška Toločko

Kariūnai su buvusiu krašto apsaugos ministru Juozu Oleku ir kitais renginio dalyviais

Nuotraukos kariūnų

Po trejų studijų metų Lietuvos karo akademijoje 2005 m. kariūnui Andriui Guraliui buvo pasiūlyta tęsti mokslus Bundesvero jūrų karo akademijoje. Kaip sakė ltn. A. Guralis, pasiūlymas buvo tikrai viliojantis, nes atsirado galimybė pamatyti pasaulio ir išmokti dar vieną kalbą (vokiečių), taip pat norėjosi palyginti Lietuvos ir Vokietijos karo akademijas, studijų skirtumus ir panašumus. Bazinis kario rengimo kursas vyko Miurviko jūrų mokykloje (Marineschule Mürwik). Šiuo metu ltn. A. Guralis tarnauja aprūpinimo laive „Jotvingis“ (N42) ir yra kovinės artilerijos dalies vadas. Skaitytojams siūlome žiupsnelį jo atsiminimų apie studijas Vokietijoje.

Visu greičiu pirmyn!

Ltn. Andrius GURALIS

Po trejų studijų metų Lietuvos karo akademijoje išvykau studijuoti į Vokietijos Miurviko jūrų mokyklą. „Hebel auf die back!“ („Visu greičiu pirmyn!“) – tokiu gana neįprastu šūkiu prasidėjo mano bazinis kario rengimo kursas Vokietijoje. Iš pradžių buvo įdomu: juk tai – galimybė palyginti pradinį tenykštį kario rengimą su atitinkamu Lietuvos karo akademijos kursu naujiems priimtiems kariūnams. Tiesą pasakius, iš to, ką jau žinojau apie Vokietijos kariuomenę, supratau, kad šis kursas tikrai nebus sunkus jau trejus metus valgiusiems kariūno duoną mūsų Akademijoje. Galbūt lengviau buvo ir dėl to, kad jau žinojau tokio kurso paskirtį – „iš civilio rengti karį“. Tai lyg antrą kartą laikyti tą patį egzaminą, kurio daugumą atsakymų jau žinai. Tačiau bet kuriuo atveju tai buvo ir nauja patirtis, juk žmonės kiti, kalba, kultūra ir tradicijos visiškai kitos, galbūt

Vokietijos Miurviko jūrų mokykla

šiek tiek panašios, tačiau kartu ir labai skirtingos. Bene sunkiausia buvo išmokti žygiuoti „kaip vokiečiai“: niekaip negalėjau suprasti, kodėl jų rikiuotės pratybų elementai kartais tokie sudėtingi. Pavyzdžiui, komanda „Kai-RĒN!“ vykdoma taip pat, kaip ir pas mus, tačiau „Deši-NĒN!“ – jau kitaip. Neperprantama logika. Dar įdomiau buvo tai, kad rikiuotės pratybos vykdavo dėvint šalmsus. Iš pradžių nebuvo lengva priprasti prie tokių niuansų, bet laikui bėgant supratau, kad Lietuvos karo akademijoje įgytą patirtį teks „atidėti“ kitiems laikams. Šiuo atveju tinka perfrazuotas žinomas posakis: „Kita tauta – kiti papročiai“.

Šio kurso trukmė – tik šešios savaitės, tad tikrai neprailgo, juk pas mus jis trunka kur kas ilgiau, be to, daugiau kaip pusę laiko praleidi poligone. Po pradinio kario rengimo kurso prasidėjo pradinis rengimas jūroje. Čia manęs laukė neištirti vandenys, juk net Klaipėdoje buvau vos kelis kartus, o ką jau kalbėti apie jūrininkų tradicijas, jų rengimą, jūrininkystės terminus, jūros ligą. Taigi laukė tikrai įdomus ir daug žadantis laikotarpis. Pradinis jūrų pajėgų rengimo kursas vyko burlaivijoje „Gorch Fock“. Jo įgulą kartu su kadetais sudarė apie 210 narių. Laivas yra 89 m ilgio, stiebo aukštis siekia apie 45 m. Vietos tikrai nedaug, miegoti teko hamakuose, dviem aukštais.

Iš pradžių kovinis rengimas vyko krante, kur turėjome susipažinti su laivu ir jame esančia

įranga. Tai buvo daug sunkiau nei įsiminti automato taktinius ir techninius duomenis ar saugos taisykles. Pavyzdžiui, vieno burės lyno pavadinimas – „grossstengestagegelpreventerschot“, o tokių terminų buvo apie 120. Tad tikrai tas dvi savaites turėjome ką veikti. Tai turėjo sustiprinti motyvaciją, nes tas, kuris neatsiskaitydavo, negalėdavo išėiti iš laivo. Po to – pirmasis plaukimas, kuris mano gyvenime visomis prasmėmis buvo pirmas, nes iki to laiko tik su gumine valtimi buvau plaukiojęs. Jūros liga tikrai nemalonus dalykas. Iš pradžių – dar niekis, tačiau kai pasiekėme Biskajos įlanką, bangavimas ir supimas išvedė iš rikiuotės nemažai naujokų. Svarbiausia – išmokti su tuo susitaikyti: jeigu nesugebi dirbti tokiomis sąlygomis, jūrininkas iš tavęs nekoks. Po kelių dienų dauguma įgulos narių prie nepatogumų priprato, tačiau buvo ir tokių, kuriuos visos kelionės metu pykino. Bet tai buvo tik maža dalis sunkumų, juk jūroje turėdavai lipti į 30-ies metrų aukštį suvynioti burių, kad stiprus vėjas jų nenuplėštų. Darbas tikrai pavojingas, nes prisitvirtinti saugos diržais galėjai tik viršuje, o lipant žemyn – jokios apsaugos, tik rankų stiprumas. Banguojant jūrai dar pavojingiau. Beje, ne visi įveikdavo aukščio baimę. Tad kai kurie likdavo apačioje. Budint nevalia būti išsiblaškiusiam, nes atpalaidavus ne tą lyną galima prazudyti įgulos narį, o ne tą lyną

pagriebus – nukristi žemyn. Nelaimingų atsitikimų laive taip pat yra buvę. Prieš ketverius metus vienas įgulos narys buvo nukritęs ir jam padėti jau niekas negalėjo, pernai mergina iškrito už borto ir žuvo. Tokie įvykiai primena mums, kad su jūra juokauti negalima. Žmonės ne veltui sako, kad „jūros gali nemėgti, tačiau privalai ją gerbti“.

Nereikia manyti, kad ten vien tik pavojai ir nežinomybė. Anaipol. Jūra – tai gyvenimo būdas: ji kartais tokia nemaloni, bet be jos kiti negali išsivaizduoti savo gyvenimo. Reikia bent kartą pamatyti saulėtekį ar saulėlydį jūroje pučiant šiltam Atlanto vėjui, kad suprastum, kodėl žmonės taip ja žavisi ir kodėl ji taip visus traukia. Bent kartą budėti naktį, kai ramus vėjas judina bures, o didelis mėnulis apšviečia medinį denį. Tikra romantika. Ir tai sunku suprasti, jeigu nesi to matęs. Burinis laivas tuo ir skiriasi nuo šiuolaikinių laivų, kad yra tylus. Juo plaukiant galima girdėti jūros ošimą, o šiuolaikinio laivo variklių gausmas viską užgožia, išskyrus, aišku, įspūdingus vaizdus, kurie visada išlieka. Ši praktika tikrai buvo įdomi. Jos tikslas – supažindinti būsimus karininkus su jūrininkystės tradicijomis ir istorija. Galų gale ši kelionė paro-

do žmogui, ar jis yra pasirengęs eiti pasirinktu keliu.

Praktikos pabaigą vainikavo apsilankymas Lisabonoje ir Valensijoje – gražuose jūrų uostuose. Iš Valensijos lėktuvu grįžome į Vokietiją, kur mūsų laukė dar vienas etapas – pėstininko kursas. Apie šį laikotarpį nieko įspūdingo nepapasakosiu, juk viskas ir taip gerai žinoma. Tiesą sakant, galiu keletą žodžių tarti tik apie lauko stovyklą, kuri man labiau priminė išskylą. Jokių taktinių gudrybių mes nesimokėme, išsikasėme būrio pozicijas, o už jų ratu pastatėme palapines. Viduryje degė laužas, kuris apšvietė pusę miško. Aplink jį beveik visi ir susėdavo – nors buvo spalio pabaiga, niekas tikrai nešalo. Labiausiai patiko šaudymo pratybos, nes teko nemažai pašaudyti. Beje, įvairioms pratyboms vokiečiai skiria daug dėmesio. Tai puikiai apibūdina mūsų būrininko dažnai kartotas posakis: *„Nur ein vorbereiteter Soldat ist ein guter Soldat“* („Tik gerai parengtas karys yra geras karys“). Po šio kurso grįžome į savo pagrindinę mokyklą Miurvike, kur prasidėjo teorinis karininko rengimas. Teko studijuoti įvairius mokomuosius dalykus: teisę, politiką, jūrininkystę, laivų prasilenkimo taisykles, navigaciją, anglų kalbą.

Bene labiausiai man patiko navigacija. Tai – sunkus mokslas, tačiau dėstytojas sugebėdavo sudominti auditoriją. Beje, mano jau minėto dalyko dėstytojas nevengė pajuokauti. Dažnai eidavome į klasę, kurioje buvo įrengta kompiuterizuota laivo tiltelio imitacija. Ten visi, suskirstyti po du, buvo siunčiami „ant tiltelio“ ir turėdavo „vesti laivą“. Paskaitų pabaigoje – rezultatų aptarimas. Aišku, beveik kiekvienoje jų dalyvaudavo ir tokių, kurie „nuvažiuodavo į lankas“ ir dėl to susilaukdavo juokingų dėstytojo pastabų. Pavyzdžiui, kai vienas

„atsidūrė“ apie dvi jūrmyles nuo treko (numatyto laivo kelio), dėstytojas pasakė: *„Mmmm... ja... bei uns das heisst vermisst in weltraum“* („...mes tai vadiname „pasiklydęs kosmose“), *vielleicht dressierte Delfine haben es getan“* („...turbūt dresuoti delfinai tai padarė“). Tokios pastabos klasėje sukeldavo juoką, o navigacija tapo viena iš mėgstamiausių disciplinų.

Per mokslo metus buvo dar viena praktika, bet jau tikrame karo laive. Mūsų būrys ją atliko aprūpinimo laive „Berlin“. Praktika truko šešias savaites. O prasidėjo Brazilijoje, iki kurios nuskridome kariniu Bundesvero lėktuvu. Pats laivas buvo junginio dalis, kurį sudarė dvi vokiečių fregatos „Rheinland-pfalz“ (F123 kl.) ir „Hamburg“ (F 124 kl.) bei prancūzų laivas sraigtasparniams gabenti „Jean D’Ark“. Praktikos metu teko pabūti visose laivo kovinėse dalyse, kurių kiekviena turėjo savo funkcijas. Kovinių dalių skaičius gali skirtis dėl laivo dydžio arba dėl atliekamų užduočių ypatumų. Pavyzdžiui, aprūpinimo laivo kovinė logistikos dalis (taip ji vadinama Vokietijoje, pas mus – aprūpinimo tarnyba) yra gana

didelė, kituose laivuose tokios dalies išvis gali ir nebūti. Praktikos metu teko pabūti vairininku, signalininku, navigatoriumi, motoristu, radistu... Užduočių spektras platus, nes pagrindinis praktikos tikslas – supažindinti būsimą karininką su laivo kovinių dalių darbu, jų sąveika ir funkcijomis. Mes atlikome jūreivių ir seržantų lygio praktiką tam, kad suprastume, kokios užduotys skiriamos žemiausios grandies kariams, kas yra būtina, norint tinkamai vadovauti įgulai. Beje, teko susipažinti ir su kai kuriomis jūrininkystės tradicijomis. Pavyzdžiui, vairininkas negali įvardyti kurso trimis vienodais skaitmenimis. Jeigu kompasas rodo 222, jis turi raportuoti budinčiam karininkui: du, du, vienas plius vienas. Jeigu pasakai visus tris skaičius, atvykęs į uostą privalai įgulai nupirkti dėžę alaus. Aišku, naujokai, tokie kaip mes, to nežino, tad kiekvienas ir perka. Beje, švilpauti laive taip pat uždrausta – gali prišaukti audrą.

Laikas laive bėga labai greitai. Apsilankėme Dakare, Madeiros saloje, Salvadore. Jūroje beveik kasdien tekdavo atlikti aprūpinimo operacijas RAS (*Re-*

Salvadoro uoste (Brazilija)

plenishment at sea): šalia plaukiančiam laivui perduoti degalų, vandens, maisto produktų, įlaipinti žmones. Taip pat nuolat vyko darbas su sraigtasparniu. Ši praktika tikrai buvo labai naudinga, nes jos metu teko bendrauti su įvairių sričių specialistais, stebėti, kaip praktiškai atliekama viena ar kita operacija. Po jos grįžome atgal į mokyklą ir tęsėme mokslus. Mūsų būriui pasisėkė – dalyvavome pasikeitimo su anglų kadetais programoje. Anglijoje visi buvome paskirti į tam tikrus skyrius ir turėjome jiems vadovauti, gavę užduotį – skelbti trumpą kovinį įsakymą. Na, man tai – „savas daržas“, greičiausiai todėl ir gavau aukščiausią įvertinimą. Dar smagiau buvo tai, kad dėvėjau Lietuvos kariuomenės uniformą. Kiekvienam aišku, kad pagal elgesį ir gebėjimus sprendžiama ne tik apie mus, užsienyje studijuojančius karius, bet ir apie Lietuvos kariuomenę, kartu ir apie pačią Lietuvą. Tad esame savotiški ambasadoriai tiek Vokietijos, tiek (mano atveju) Didžiosios Britanijos karinėse jūrų pajėgose.

Pasibaigus šioms metams po tris mėnesius mokėmės įvairiose mokyklose: operacijų – Bremerhavene, ginkluotės ir elektro-

Išbandome gelbėjimo priemones

mechanikos – Parow, navigacijos – Miurvike, kovos su gaisru ir vandeniu – Neustadte.

Baigę kursus šiose įstaigose, turėjome atlikti trečią praktiką, tik jau kaip budintys laivo karininkai. Aš buvau paskirtas į povandeninių laivų aprūpinimo laivą „Main“. Praktikos metu buvo surengti mokymai kartu su povandeniniais laivais, teko pačiam

dalyvauti įkeliant torpedą į laivą bei vadovauti laivui plaukiant fiordu. Ji buvo labai naudinga, nes tuo metu galėjome savarankiškai vadovauti laivui, kartu ir įgulai, praktiškai taikyti per mokslo metus sukauptas teorines žinias. Galbūt dėl dar vieno dalyko ši praktika tapo tokia svarbi – jos pabaiga reiškė ir mūsų mokslų Vokietijoje pabaigą. Šis pirmas žingsnis karinės karjeros keliu buvo sėkmingai žengtas, o juk gera pradžia – pusė darbo...

*Irklavimas
bazinio kario
rengimo kurso metu*

Partizanų generolui **Jonui Žema**

(1909–

Garbingi renginio dalyviai: Lietuvos Respublikos Seimo, Vyriausybės, krašto apsaugos, Karo akademijos vadovai, gen. J. Žemaičio kovų bendražygiai partizanai, rezistentai ir giminės prie atidengto bareljefo

ičiui-Vytautui - 100 metų (2009)

Lietuvų totoriai

Lietuvos totoriai – bebaimiai kariai

Doc. dr. Nijolė JANULAITIENĖ, doc. dr. Bronius PUZINAVIČIUS

Prisimindami Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę dažniausiai stebimės jos valdovų galybe, didžiais karo žygiais, teritorijos nuo Baltijos iki Juodosios jūrų dydžiu. Rečiau kalbame apie LDK gyventojus, jų etninę sudėtį, tarpusavio santykius. Lietuva nuo tų laikų garsėja religine ir etnine tolerancija: čia prieglobstį neretai rasdavo kitose šalyse persekiojamos bendruomenės. Tą galima pasakyti ir apie išeivius iš Aukso (Geltonosios) ordos ir Krymo chanato – tiurkų ir mongolų kilmės totorius, kurie Lietuvoje gyvena jau daugiau kaip šešis šimtus metų ir iki mūsų dienų išsaugojo savo kul-

tūrinius, religinius ir antropologinius bruožus. „Lietuvos totorius nuo asimiliacijos per visus amžius gelbėjo sveikas, natūralus bendruomeninis uždarumas ir islamo religija. Lietuvos totoriai savo gimtąją kalbą pamiršo labai seniai, tačiau savo dvasia ir nusiteikimu išliko tikri totoriai“, – tvirtina totorių kilmės Lietuvos istorikė habil. dr. Tamara Bairašauskaitė.

Siekdami geriau susipažinti su Lietuvos totorių bendruomenės istorija ir nūdienu, kultūros ir religijų istoriją studijuojantys kariūnai buvo susitikę su Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininku dr. Adu

Jakubausku, Vilniaus krašto totorių bendruomenės Nemėžio kaimo skyriaus pirmininku Tahiru Kuznecovu ir Alytaus apskrities bei Raižių kaimo totorių bendruomenės vadovu Ipolitu Makulavičiumi.

Remdamasis istorikų darbais, dr. A. Jakubauskas sakė, kad pirmieji Aukso ordos (kitaip – Dešti Kipčiako, t. y. Kipčiakų stepių, arba Kipčiakų chanato) gyventojai Lietuvoje apsigyveno Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino laikais. Kazanės universiteto profesorius J. Jakovas Grišinas teigia, kad tai lėmė tuomečio Aukso ordos valdovo chano Uzbeko politika. Jis savo

Totoriai pas Vytautą. Dail. Erikas Jeneris, 1930 m. Vytauto Didžiojo karo muziejus (VDKM)

valstybėje prievartiniu būdu įvedė musulmonų tikėjimą. Kai kurie mongolų kilmės Aukso ordos gyventojai, išpažįstantys savo tradicinį tikėjimą – šamanizmą, nenorėjo paklusti chanui Uzbekui ir prieglobsčio ieškojo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje.

Lietuvos didieji kunigaikščiai Gediminas, Algirdas ir Kęstutis su Aukso orda palaikė glaudžius ryšius. Lietuvoje neretai lankėsi Ordos pasiuntiniai, su jais buvo vedamos derybos politiniais klausimais. Antrasis Gedimino sūnus Narimantas buvo vedęs Aukso ordos chano Uzbeko dukterį. Kovodami su Kryžiuočių ordinu, Maskva ir Lenkija, Lietuvos didieji kunigaikščiai ne kartą buvo sudarę sąjungą su totoriais kipčiakais. Gali būti, kad kai kurie totorių būriai, palaikantys Lietuvos didžiuosius kunigaikščius ir tarnaujantys jiems samdomais kariais, jau tada ne tik ilgesniam laikui apsidavę, bet ir apsigyvendavo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėse. 1324 m. Pranciškonų ordino analuose rašoma: „Mūsų broliai, atvykę į lietuvių kraštus skelbti Kristaus mokslo, rado ten visą tautą, skęstančią barbariškuose paklydimuose ir atsidavusią ugnies kultui, tarp jų ir skitus (t. y. Aukso ordos totorius), atvykusius iš kažkokio chano valdų, kurie meldžiasi azijietiška kalba.“

Sąjungą su totoriais, kovodamas su Maskva ir kryžiuočiais, siekė išlaikyti ir didysis kunigaikštis Jogaila. Dėl to dar daugiau atvykėlių iš Kipčiakų apsigyveno Lietuvoje. Viena iš totorių emigracijos priežasčių, be kitų, buvo ir garsusis 1380 m. mūšis prie Dono, Kulikovo lauke, kuriame Maskvos kunigaikštis Dmitrijus Ivanovičius, pramintas Doniečiu, nugalėjo Aukso ordos valdovą, Krymo emyrą Mamajų. Tuomet Jogaila priglaudė Mamajaus sūnų

Mansurą Kijatą ir du jo sūnus, iš kurių vienas gavo plačias valdas Uždnieprėje, priėmė krikštą ir tapo Jogailos laikais Lietuvoje garsėjusios Glinskių giminės pradininku.

Tačiau daugiausia totorių gyvenviečių Lietuvoje įsteigė didysis kunigaikštis Vytautas. Totorių emigraciją į Lietuvą Vytauto Didžiojo laikais skatino politiniai maištai ir sukrėtimai, kildavę Aukso ordoje dėl vidaus kivirčų ir karų. Kuriam nors pretendui paėmus valdžią, jo priešininkai ir jų šalininkai būdavo priversti pasitraukti. Nemažai jų atvyko į Lietuvą, buvo apdovanojami žemėmis, tapo Lietuvos valdovų sąjungininkais ir pasiliko čia visam laikui. Antai 1397 m., pralaimėjęs kovą dėl valdžios, į Lietuvą atvyko chanas Tochtamyšas su žmona, sūnumis, kitais artimaisiais bei saujele savo šalininkų ir pasiprašė Vytauto globos. Vytautas, naudodamasis proga įsikšti į Aukso ordos vidaus reikalus, priėmė chaną ir 1397 m., surinkęs savo kariuomenę, rusų kunigaikščių pajėgas bei Tochtamyšo kariuomenės likučius, išsirengė į Aukso ordos stepes. Iš ten į Lietuvą jis išsivedė daug gyventojų su šeimomis ir gyvulių bandomis. Šie metai laikomi oficialia totorių įsikūrimo Lietuvoje data. 2007 m. Lietuvos totoriai minėjo šio įvykio 610-ąsias metines.

XV a. pradžioje, po kelerių metų pertraukos, vėl pradėjo didėti emigrantų į Lietuvą iš nuolat perversmais kunkuliuojančių Kipčiakų antplūdis. 1409 m. pas Vytautą atvyko Tochtamyšo sūnūs su savo kariuomene. Jai vadovavo vyriausiasis chano sūnus Dželaledinas. 1410 m. jis parėmė Vytautą Žalgirio mūšyje. Be Dželaledino, Žalgirio mūšyje dalyvavo ir kitos totorių kolonistų vėliavos. Istorikai teigia, kad šiame mūšyje Vytauto ir Jogailos kariuomenių gretose kovėsi keli

Napoleono kariuomenės Lietuvos totorių eskadrono raiteliai 1813 m. (VDKM)

tūkstančiai totorių. Manoma, kad garsusis Vytauto atsitraukimas, o paskui netikėtas grįžimas į mūsų lauką – tai nuo seno totorių naudojamas klaidinamasis manevras. Tačiau šią taktinę gudrybę mokėjo taikyti ir anksčiau Lietuvos kunigaikščiai (R. Batūra). Teigiama, kad viduramžiais Lietuvoje apsigyvenę totoriai mūsų karių išmokė naudoti ir kilpines. Sunkiais šarvais vilkintį riterį iš balno ietimi ar kuoka būdavo sunku išmušti, o kilpinėmis totoriai lengvai jį numesdavo žemėn.

Totorių imigracija į Lietuvą tęsėsi ir po Žalgirio mūšio. Tada išeiviai daugiausia buvo Krymo totoriai, nes ten nesiliovė jų diduomenės tarpusavio vaidai. Todėl Vytauto rūmuose nuolatiniai svečiai buvo įvairūs pretendentai į chano kepurę, politiniai emigrantai ir jų giminaičiai.

Vytautas pasižymėjo ne tik kaip žymus politikos veikėjas ir karvedys, bet ir kaip puikus organizatorius ir valstybės kūrėjas. Savo valstybėje jis statė bažnyčias ir vienuolynus, pasieptyje – gynybines pilis. Vytauto

Prie Nemėžio totorių mečetės

Senosios Nemėžio totorių kapinės, menančios Vytauto laikus

darbai atspindi jo pastangas sukurti stiprią valstybę ir patikimą jos sienų apsaugos sistemą. Šios sistemos dalis turėjo būti ir totorių bei karaimų karių apgyvendinimas valstybės pasienyje ir jos viduje greta miestų ir pilių nuolatinei karo tarnybai atlikti. Savanoriškai į Lietuvą atvyks-

tančius totorių didikus – mirzas, bėjus ir ulanus – Vytautas apdovanodavo žemėmis, leido šiose valdose statyti mečetes, laikė juos lygiaverčiais Lietuvos ir Rusijos bajorams. Dėl to totoriai žemvaldžiai, kaip ir kiti kunigaikščiui tarnaujantys bajorai, turėjo atlikti karo tarnybą ir

pagal savo valdos dydį pristatyti tam tikrą skaičių žirgų. Pagrindinis į Lietuvą persikėlusių kilmingų totorių ir jiems tarnaujančių karių užsiėmimas ir buvo karo tarnyba.

Lietuvos totoriai šimtmečiais išlaikė bebaimių ir sumanių karių šlovę. Jie pasižymėjo puikiais koviniais gebėjimais: greita orientacija, ryžtu, atkaklumu, drąsa, ypatinga ištikimybė priešais. Buvo sakoma, kad totoriaus papirkti neįmanoma – tik nužudyti.

Atskirą socialinį sluoksnį sudarė miestuose ir miesteliuose apsigyvenę totoriai, nesinaudojantys žemvaldžių teisėmis ir neturintys karo tarnybos prievolės. Tai buvo nepasiturintys žmonės, patekę į Lietuvą daugiausia kaip karo belaisviai. Jie dažniausiai vertėsi daržininkyste, prekiaavo arkliais, dirbdavo kailius ir odas, buvo vežėjai. Totorių gyvenamos vietovės (kaimai, miestų ir miestelių gatvės) buvo vadintos „totorių užkampiais“.

Vytautas rūpinosi totoriais, mokėjo patraukti juos į savo pusę. Savo ruožtu totorių naujakuriai gerbė ir mylėjo Vytautą, laikė jį savo karaliumi, pagarbiai vadino lipkų (t. y. Lietuvos totorių) bėjumi (ponu, vadu), Davudu (Dovydu) arba Vatudu (Vytautu), nuoširdžiai apraudojo jo mirtį 1430 m. Meilė ir pagalba Vytautui Didžiajam juntama Lietuvos totorių prašyme, rašytame 1520 m. Žygimantui Senajam: „Neturime šviesiausio atminimo Vytauto! Jis nevertė mūsų užmiršti šviesiausio atminimo Pranašo Muhamedo, ir mes, kreipdami savo akis į šventąsias vietas (Meką ir Mediną), kartojame jo vardą kaip savo kalifų vardus. Prisiekiamo savo kardais, kad mylime lietuvius. Kare jie paėmė mus į nelaisvę, bet įžengusiems į šias žemes pasakė, kad šis smėlis ir šie medžiai yra mūsų visų. Vytautas žinomas

mūsų vaikams, o ir Krymo kipčiakai žino, kad Jūsų krašte mes nesame svetimšaliai. Vytauto atminimas išliko gyvas iki mūsų dienų, kasmet švenčiama diena šiam karaliui atminti.“

Lietuvos ir Lenkijos valdovų santykiai su totoriais, pastarųjų imigracija į Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę nesiliovė ir XV a. antroje pusėje bei XVI a. Ilgainiui čia susidarė savita išeivių iš Aukso ordos ir Krymo chanato etninė ir religinė bendrija, vadinama Lietuvos totoriais – Lipka tatarlar („Lipka“ – tarmiškas Lietuvos (Litva) vardas). Gyvendami čia, totoriai neįtari religinės priespaudos, laikėsi Lietuvos valstybei duotos priesaikos, palaikė gerus santykius su kitomis LDK tautomis ir konfesijomis. Per visą totorių bendruomenės gyvavimo laikotarpį LDK nekilno reikšmingų incidentų su kitomis tautinėmis ir religinėmis bendruomenėmis.

Totorių bendruomenė visada rasdavo savo vietą Lietuvos ir Lenkijos tautų išsilaisvinimo kovoje. Totoriai, tarnaudami LDK ir Abiejų Tautų Respublikos karinių pajėgų daliniuose, įnešė svarų indėlį į valstybės gynimą nuo išorės priešų. Ketverių metų seimo laikotarpiu buvo plačiai žinomas generolo Juzefo Bieleko, pulkininkų Jokūbo Azulevičiaus, Mustafos Baranovskio, poručiko Aleksandro Achmatovičiaus, pasiaukojamai kovojusių LDK saulėlydžio ir Tado Kosciuškos sukilimo metu, pavardės. Generolas J. Bielekas itin narsiai kovėsi T. Kosciuškos sukilimo metu. Manoma, kad kurį laiką netgi jam vadovavo, bet priešų buvo nučiuodytas. Lietuvos totoriai karininkai pasižymėjo tvirtomis moralinėmis savybėmis, todėl jiems buvo patikimos dalinių įždininkų, intendantų, garbės teismų pirmininkų pareigos. Tado Kosciuškos, 1831 ir 1863 m. vykusių sukili-

mų prieš carinės Rusijos valdžią Lietuvoje ir Lenkijoje dalyviai totoriai patyrė represijų – jiems buvo uždrausta įsigyti dvarus, skirtos kontribucijos, atimti ginklai, įvestas pasų režimas.

Totoriai karybos istorijai reikšmingi ir kaip ulonų kavalerijos pradininkai. XVIII a. šios kavalerijos rūšies pavadinimas kilo nuo totoriaus pulkininko Aleksandro Ulano pavardės. Vėliau ulonų būriai buvo įkurti ne tik Lietuvos ir Lenkijos, bet ir Saksų, Napoleono, carinės Rusijos kariuomenėse. Jie nuo kitų karių skyrėsi savo ypatinga ginkluote, uniforma, manevringumu. Ulonai pasižymėjo daugelyje XIX–XX a. vykusių karų. Tarnauti jų daliniuose buvo didelė garbė.

Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas dr. Adas Jakubauskas, remdamasis Kazanės universiteto mokslininkų Jakovo Grišino ir Damyro Šarafutdinovo tyrimais, teigia, kad tarp totorių, kilusių iš garbingų Lietuvos ir Lenkijos šeimų, buvo net 25 generolo laipsnį turintys kariai. Karo tarnybai jie buvo rengiami nuo pat vaikystės. Žymiausi iš jų – Chalilis (Ipolitas) Januševskis, Chalilis Bazarevskis, Jokūbas Juzefovičius, Aleksandras Tuhan-Mirza Baranovskis, Konstantinas Kričinskis, Suleimanas (Maciejus) Sulkevičius.

Dr. A. Jakubausko nuomone, pats garsiausias iš Lietuvos kilęs totorius karys – Suleimanas (Maciejus) Sulkevičius. Po 1917 m. jis visas savo jėgas atidavė nepriklausomos totorių valstybės kūrimui. Ši valstybė buvo įkurta Kryme 1918 m. vasario mėnesį. Ją jau buvo pripažinusi Turkija, tai padaryti rengėsi ir Vokietija. Tačiau žadėdami pripažinti S. Sulkevičiaus karius, nes baiminosi ginkluotų totorių. Totoriai pakluso, tačiau vokiečiai netesė-

jo pažado ir jų negynė. Tada bolševikai be vargo sutriuškino beginklius karius – Krymo totorių valstybę paskandino kraujo upėse, jos vadovą suėmė ir pasmerkė mirti. Prieš mirtį iš Lietuvos kilęs totorių generolas sakė: „Aš didžiuojuosi, kad mirštu būdamas totorius ir kad dalyvavau kuriant totorių valstybę.“

Minėtinos 1918 m. paskelbtą Lietuvos nepriklausomybę gynusių savanorių brolių kapitono Jono ir Stasio Chaleckių, plk. ltn. Aleksandro Makulavičiaus, brolių plk. Juozo Kalino (kurį laiką tarnavusio Karo mokykloje instruktoriumi) ir plk. ltn. Romualdo Kalino bei kitų totorių karių pavardės.

Totoriai, senovėje pakviesti ginti Lietuvos nuo priešų, nelieka nuošalyje ir mūsų laikais. 1991 m. sausio 13 d., kai sovietų tankai puolė Vilniaus televizijos bokštą, tarp žuvusių jo gynėjų buvo ir Loreta Asanavičiūtė

Loreta Asanavičiūtė

– Lietuvos totoriaus dukra. Dabartinėje Lietuvos kariuomenėje garbingai tarnauja keli totorių tautybės kariai. Misijoje Afganistane tarnavo Karo akademijos auklėtinis kpt. Ravilius Vilčinskis, o psk. Donatas Bagdonavičius net du kartus buvo misijoje Irake. Karaliaus Mindaugo motorizuotajame pėstininkų batalione tarnauja buvęs kariūnas, vyr. ltn. Borisas Gembickis.

Apie totorių praeitį pasakoja Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas dr. Adas Jakubauskas

Taigi totoriai Lietuvos istoriniame ir kariniame pavelde paliko gana ryškų pėdsaką. Tačiau jie niekada nebuvo ir dabar nėra gausi bendruomenė. Istoriškų nuomone, jų skaičius vienu metu paprastai neviršijo 10 tūkst. Lenkų istoriko Stanislovo Kričinskio skaičiavimais, XVI a. pirmoje pusėje Lietuvos totorių buvo apie 4 tūkst., nors kai kuriuose šaltiniuose nurodoma 40 ar net 200 tūkst. Jo nuomone, pastarasis skaičius akivaizdžiai padidintas. Vilniaus krašto totoriai labai nukentėjo nuo 1655–1660 m. rusų okupacijos, taip pat nuo XVII a. siautusių maro ir kitų epidemijų. Dėl to jų skaičius gerokai sumažėjo. 1795 m. gyventojų surašymo duomenimis, LDK gyveno 2,3 tūkst. totorių, iš jų apie 1 tūkst. – dabartinėje Lietuvos teritorijoje.

Laikotarpiu tarp Pirmojo ir Antrojo pasaulinių karų Lenkijoje gyveno apie 5,4 tūkst., Baltarusijoje – 2,6 tūkst., Lietuvoje – apie 1,1 tūkst. totorių. Tuo metu Lietuvoje (be Vilniaus krašto) veikė trys totorių sunitų religinės bendruomenės – Kaune, Raižiuose (Alytaus r.) ir

Vinkšnupiuose (Vilkaviškio r.), kurias vienijo Kaune įsteigtas religinis Lietuvos musulmonų sunitų centras – muftijatas. Minint Vytauto Didžiojo 500-ąsias mirties metines 1930–1933 m. Kaune buvo pastatyta didžiausia Lietuvoje totorių musulmonų mečetė.

Kultūrinis Lietuvos totorių gyvenimas tuo metu daugiausia vyko lenkų okupuotame Vilniuje. Čia buvo įsteigta totorių kultūros draugija, leidžiami net trys totorių periodiniai leidiniai, veikė mečetė, muziejus, biblioteka. 1938 m. Vilniuje išėjo pirmoji knyga apie Lietuvos totorių istoriją – Stanislovo Kričinskio „Lietuvos totoriai“. 1993 m. ji buvo išleista ir Lietuvoje. Į lietuvių kalbą ją išvertė habil. dr. Tamara Bairašauskaitė. Vilniuje puoselėdami totorių nacionalinę kultūrą ypač daug nuveikė kunigaikščiai Algirdas ir Leonas Kričinskiai. Abiejų jų likimas tragiškas – vieną vokiečių okupacijos metais sušaudė hitlerininkai, kitą pokariu nukankino sovietų NKVD budeliai.

Sovietų okupacijos laikotarpiu kultūros ir švietimo orga-

nizacijų Lietuvos totoriai neturėjo, o jų religinis gyvenimas merdėjo. Pokario metais buvo panaikintas totorių muftijatas, nugriautos Vilniaus ir Vinkšnupių mečetės, o Kauno, Nemėžio ir Keturiasdešimties Totorių kaimo mečetės uždarytos. Veikė tik Raižių mečetė, kuri tapo Lietuvos totorių kultūros ir religijos centru. Nors kultūrinis ir religinis Lietuvos totorių gyvenimas sovietmečiu buvo prislopintas, tačiau jų skaičius didėjo, daugiausiai dėl migracijos: 1959 m. Lietuvoje gyveno apie 3,1 tūkst. totorių, 1979 m. – apie 4,0 tūkst., o 1989 m. – apie 5,2 tūkst.

Atkūrus nepriklausomybę ir prasidėjus lietuvių tautiniam atgimimui susidarė palankios sąlygos ir Lietuvos totorių tautiniam atgimimui, etninei kultūrai ir religijai puoselėti. 1988 m. buvo įsteigta Lietuvos totorių kultūros draugija, kuri 1994 m. reorganizuota į Lietuvos totorių bendruomenių sąjungą, vienijančią net 19 visuomeninių ir kultūrinių totorių organizacijų. Nuo 1995 m. Lietuvos totoriai leidžia mėnesinį laikraštį „Lietuvos totoriai“. Lietuvos radijas du kartus per mėnesį transliuoja jiems skirtas laidas. Totorių vaikai gimtosios kalbos mokosi sekmadieninėse mokyklose, rengiamos šios tautinės mažumos jaunimo vasaros stovyklos, veikia muzikos ansambliai „Alije“, „Miras“, „Leisan“ ir kiti. Varėnos rajono Subartonių kaime, Vlodo ir Liusės Gaidukevičių namuose, įkurtas visuomeninis totorių muziejus, kurio lankytojai kviečiami paskanauti ir tikrų totoriškų koldūnų bei „Šimtalapio“ (saldaus sluoksnuoto pyrago). Minint totorių įsikūrimo Lietuvoje 610-ąsias metines, 2007 m. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejuje buvo surengta paroda „Lietuvos totoriai – kariai“.

Dauguma Lietuvos totorių išpažįsta islamą. 1998 m. Vilniuje

je atkurta Lietuvos musulmonų sunitų muftijato veikla. Jam vadovauja vyriausiasis muftijus (islamo religijos ir teisės žinovas) Romualdas Krinickis. Veikia Lietuvos musulmonų jaunimo bendrija, kuriai vadovauja Kauno imamas (musulmonų bendruomenės vadovas) Romualdas Jakubauskas. Sekmadieninėse islamo mokyklose vaikai mokomi arabų kalba skaityti Koraną. Pamaldos vyksta keturiose mečetėse – Kauno, Nemėžio, Keturiasdešimties Totorių kaimo (Vilniaus r.) ir Raižių (Alytaus r.). Visi šie totorių maldos namai tvarkingi, neseniai suremontuoti. Raižių kaimą galima vadinti šiandieniniu Lietuvos totorių centru. Čia šalia mečetės bendruomenės lėšomis pastatyti namai tapo jų susirinkimų, švenčių, vakaronių vieta. Kaimą supa net keturiolika kapinių, kuriose totoriai lanko artimesnių ir tolimesnių protėvių kapus, ieško savo giminės šaknų. Seniausiose, jau neveikiančiose, kapinėse galima rasti kelių šimtmečių senumo antkapių su arabiškais užrašais.

Lietuvos totoriai rengiasi garbingai paminėti artėjantį Žalgirio mūšio 600 metų jubiliejų. Šia proga jie numatė Raižiuose pastatyti paminklą Vytautui Didžiajam ir tam renka lėšas. Totorių iniciatyvą palaiko ir Alytaus apskrities administracija.

Lietuvos totorių bendruomenių vadovai džiaugiasi lietuvių ir totorių santarve ir bendradarbiavimu, laiko, kad ši taikaus sambūvio ir vaisingo bendradarbiavimo patirtis gali būti pavyzdys plėtojant kitų šalių musulmonų ir krikščionių santykius. Mylintys Tėvynę Lietuvą ir linkintys jai gražios ateities totoriai kartu stengiasi puoselėti savo tautos etninę ir religinę tapatybę.

Tiražas – trys milijonai

Kar. Indrė VAITIEKŪNAITĖ

Šiais metais vykusioje knygų mugėje „Tiražas – trys milijonai“ vasario 12–15 dienomis dalyvavo ir kariūnai M. Kazakevičius, Č. Savickas, J. Bingelis ir aš, I. Vaitiekūnaitė. Pagrindinė kariūnų užduotis buvo pristatyti Lietuvos karo akademijos stendą ir jai atstovauti. Renginys vyko LITEXPO parodų rūmuose, kur rinkosi tūkstančiai knygų mylėtojų. Buvo pateikta daugelio tipų leidinių: specializuotų ir mokslinių veikalų, grožinės ir populiariosios literatūros, vaikų knygelių. LKA stendas

buvo priskirtas specializuotų ir mokslinių knygų salei. Parodoje buvo galima ne tik pamatyti ir įsigyti visų tipų literatūros, bet ir nueiti į savo mėgstamiausio rašytojo knygos pristatymą, dalyvauti konkursuose ir, atsakius į gudrius ES stendo klausimus, laimėti suvenyrą. Kiekvienas iš minėtų kariūnų knygų mugėje praleido po vieną dieną, per kurią turėjo puikią galimybę ne tik atstovauti LKA, bet ir susipažinti su įvairių autorių ir leidėjų siūloma knygų gausa, o gal ką nors savo širdžiai artimo ir įsigyti.

Šimtai šypsenu, arba „Ačiū, kad esate“

Kar. Jurgis NORVAIŠA

Trys šimtai. Tiek žydinčių gėlių pradžiugino moterų širdis, tiek moterų šypsodamosi peržengė Karo akademijos vartus 2009 m. kovo 9 d.

Nors kariuomenė dažnai įsivaizduojama kaip vyriškosios sferos atspindys, kaip jėgos ir galios struktūra, malonu matyti, jog beveik pusę kas rytą į Karo akademiją įžengiančių darbuotojų sudaro dailiosios lyties atstovės. Akademijos vyrų bendruomenė šią dieną norėjo tarti paprastus, tačiau daug pasakančius žodžius: „Ačiū, kad esate.“

Nuo ankstyvo ryto kiekvieną pro vartus įeinančią moterį pasitiko šventiškai pasipuošę kariūnai, mūvintys baltomis pirštinėmis. Skambant romantiškos muzikos akordams jaunieji džentelmenai, būsimi karinin-

kai, kiekvienai damai įteikė po žydinčią gėlę. Gera dienos pradžia buvo teigiamos energijos pliūpsnis visai darbo dienai bei ateinančiam savaitgaliui.

Tikimės, kad ši mažytė dėkingumo išraiška paskatins kariuomenės ir Lietuvos vyrus pasveikinti moteris ne tik Kovo 8-osios proga, bet nepamiršti jų ir įprastą dieną. Visų Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos vyrų vardu tariame: „AČIŪ, KAD ESATE!!!“

5,56 mm automatinis šautuvas F A M A S F 3

Psk. Sergejus KORKINAS

Automatinis šautuvas FAMAS buvo pradėtas kurti 1967 m. pagal Prancūzijos gynybos ministerijos užsakymą. Raidės FA reiškia „Fusil d'Assault“ (šturmo šautuvas) arba „Fusil d'Automatique“ (automatinis šautuvas), MAS – tai sutrumpintas šio ginklo gamyklos, kuri yra Sent Etjene, pavadinimas *Manufakture d'Armes Saint-Etienne*.

Ginklas atsirado kilus būtinybei sukurti automatinį šautuvą, kuris pagal savo taktinius ir techninius duomenis galėtų pakeisti pistoletą kulkosvaidį MAT 49, taip pat MAS 49/56 ir iš dalies – rankinį kulkosvaidį. Reikalavimuose buvo nurodyta, kad veiksmingas šaudymo nuotolis turėtų būti apie 300 m ir galima būtų šaudyti prie vamzdžio prisukamomis granatomis. Buvo pasirinktas remingtono 5,56x45 mm tipo šovinys M 193. Ginklo kūrimo grupės vadovu paskirtas firmos ekspertas Polis Telis.

Automatinio šautuvo FAMAS F3 dėtuves tvirtinimo anga yra tuščiavidurėje buožėje, o pistoletinė rankena įrengta prieš

dėtuve. Dėl tokios konstrukcijos ginklas gerokai sutrumpėjo. Automatinis šautuvas FAMAS F3 trumpesnis už automatinį šautuvą AK-74 183 mm, kurio vamzdis yra ilgesnis 73 mm.

Šautuvui nešioti įtaisyta rankena. Joje įrengtas dioptrinis taikiklis ir kryptukas, kuriame esantis šviečiamasis taškas padeda šaudant naktį. Taikymo linija gana trumpa – 330 mm, tačiau ginklas labai taiklus. Dėl to,

kad FAMAS F3 taikymo įrenginys yra aukščiau už vamzdį, iš jo patogiau šaudyti, negu iš AK-74, nes šaudant vamzdis mažiau kyla į viršų.

Šaudymo taiklumui pagerinti įtaisytos kojėlės, kurios prilenkiamos prie nešiojimo rankenos apačios. Dioptrinis taikiklis gali būti nustatomas pasirinkus dvi padėtis – 100 ir 200 m. Šaudyti iki 300 m atstumu įrengtas specialus fiksuotas taikiklis. Šau-

dyti granatomis skirtas atskiras sulankstomas taikiklis.

Pagal tipą FAMAS F3 priskiriamas ginklams, kurių veikimas pagrįstas pusiau laisvos spygnos atatrunkos principu. Ginklo dėtuvėje telpa 25 šoviniai, kurie į ją sudedami šachmatine tvarka dviem eilėmis. Paleidžiamasis mechanizmas leidžia šaudyti pavieniais šūviais, serijomis ir fiksuotomis serijomis po tris šūvius. Priekinėje vamzdžio dalyje yra laikikliai, kuriais tvirtinamas durklas.

Šis ginklas vienodai gerai tinka ir kairiarankiams, ir dešiniarankiams dėl to, kad galima keisti tūtų atmuštuvų vietą: jos gali skrieti į kairę ir į dešinę. Nenaudojama tūtų išmetimo anga pridengiama plastikiniu skydeliu. Išleikianti tūta neatitraukia šaulio dėmesio, nes taikymo linija yra aukštai. Ginklą užtaisyti galima kaire ir dešine ranka, nes vertikali užtaisymo rankenėlė įrengta po ginklo rankena. Ginklo komplekte taip pat yra durklas ir jam nešioti skirtas diržas, taip pat speciali dėtuvė šoviniams, kurių užtaisas 65 m/s greičiu išsviedžia 500 g sveriančią granatą. Naudojamos dviejų tipų granatos: kumuliacinės, skirtos šarvuotiems taikiniams, ir skeveldrinės – gyviesiems taikiniams naikinti.

Iš užsienio literatūros, straipsnių žinoma, kad FAMAS F3 nėra itin populiarus tarp Prancūzijos legiono karių, nes nepakankamai efektyvus smėlėje.

Ryšių su visuomene projektų konkurse „Patirtis 2008“ Lietuvos karo akademija apdovanota už geriausią idėją

Eglė TRATAITĖ

Jau trečią kartą Vilniaus universiteto organizuotame konkurse buvo išrinkti geriausi valstybės institucijų ir ne pelno organizacijų ryšių su visuomene projektai. Konkursui „Patirtis 2008“ buvo pateikti 24 projektai. Juos teikė Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos kariuomenės Karinės oro pajėgos, Šiaurės ministrų tarybos biuras Lietuvoje, Trakų istorinio nacionalinio parko direkcija ir kiti.

Projektus vertino nepriklausomi ekspertai, kultūros, verslo ir švietimo, žiniasklaidos priemonių redaktoriai, ryšių su visuomene agentūrų vadovai ir jų atstovai.

Nominacijoje „Už geriausią idėją“ ekspertai geriausiai įvertino Karo akademijos projektą – konferenciją „Lietuvos jaunimo pilietinio ugdymo problemos“, kuri buvo skirta Lietuvos aukštųjų mokyklų studentams siekiant stiprinti jų patriotiškumą ir pilietiškumą, didinti visuomenės pasitikėjimą krašto apsaugos sistema. 50 studentų, atvykusių iš įvairių universitetų ir kolegijų, gyveno Karo akademijos kareivinėse, laikėsi nustatytos dienotvarkės, dalyvavo paskaitose, seminaruose, diskusijose, išbandė savo jėgas lauko pratybose Lietuvos kariuomenės Centriniam poligone.

Taip pat pateikti konkursui projektai buvo įvertinti šiose nominacijose: „Už netradicines įgyvendinimo priemones“ – Šiaurės ministrų tarybos biuro Lietuvoje projektas – Šiaurės šalių sporto renginių ciklas „Heja Norden!“, „Už didžiausią dėmesį visuomenei“ – VšĮ Kultūros ir švietimo

centras Vilniaus mokytojų namai už tarptautinį dainuojamosios poezijos festivalį „Tai – aš“, „Už novatoriškumą“ – Vilniaus universiteto Teorinės fizikos ir astronomijos instituto projektas „Mokslas. Mokslininkai. Visuomenė“, „Už temos aktualumą“ – Klaipėdos apskrities viešosios I. Simonaitytės bibliotekos projektas „Atvirukas bibliotekai“. O štai „Misteriu projektu“ organizatoriai vienbalsiai išrinko Klaipėdos universiteto Informacijos ir ryšių su visuomene skyriaus projektą – laboratoriją po atviru dangumi „Pažinkime Baltijos jūrą“.

Praėjusiais metais konkurso „Patirtis 2007“ nominacijoje „Už geriausią idėją“ buvo apdovanotas Krašto apsaugos ministerijos ir kariuomenės projektas „Misi-ja: Afganistanas“.

Vilniaus universiteto studentai pratybų metu

Kalibras, mm	5,56
Pradinis kulkos greitis, m/s	960
Šoviny, mm	5,56x45
Ginklo su tuščia dėtuvė masė, kg	3,7
Ginklo ilgis, mm	757
Vamzdžio ilgis, mm	488
Šaudymo sparta, šūv./min	900
Dėtuvės talpa, vnt.	25
Pilnos dėtuvės masė, kg	0,43
Tuščios dėtuvės masė, kg	0,15
Kojelių masė, kg	0,17
Durklo su dėklu masė, kg	0,43

Valentino diena

Kar. Eglė STANKEVIČIŪTĖ

Vasario 13 d. Karo akademijoje vyko renginys Valentino dienos paminėti. Jau antrą kartą dalyvavau neoficialiame kariūnų vakarėlyje (pirmasis buvo mūsų „krikštynos“).

Labai smagu matyti visai kitokius kariūnus vadus, su jais bendrauti paprastai, nebijant, kad dėl to, kad esi malonus ar šypsaisi, turėsi pasiaiškinti... Ten visi vieni kitiems šypsojosi, žinojo, apie ką kalbėti ir kaip pasilinksinti.

Renginys prasidėjo sveikinimo žodžiu tarė Kariūnų bataliono

vadas plk. lt. S. Vitkus. Visą vakarą šokių aikštelėje kartu šoko ir kariūnų štabo viršininkas mjr. S. Zakaras. Renginyje taip pat dalyvavo VPU studentės ir keletas studentų. Neįprasta, tačiau iš tiesų smagu, kad atėjo gana daug IV kurso kariūnų. Mes, pirmakursiai, šios „atsiotos respublikos“ beveik nepažįstame, nes bendrauti tenka minimaliai, tačiau ši kartą buvo kitaip. Žinoma, kaip ir visur, buvo ir trūkumų, tačiau ne dėl organizatorių kaltės, o dėl paprasčiausio kariūnų pasyvumo.

Prieš vakarėlį ne iš vienu lūpų girdejau: „Neisiu, nesąmonė, nieko ten gero nebus...“ Ir tikrai, dalyvių buvo labai mažai – daugiausiai IV ir I kursas, keletas trečiakursių ir vienas antrakursis. Šie skaičiai tikrai liūdina. Mano nuomone, jei tikiesi, kad kiti už tave viską suorganizuos, tikrai nebus linksma. Svarbiausia, manau, pačiam norėti, dalyvauti ir suprasti, kad turi linksintis pats, o ne laukti visko „ant lėkštutės“.

Man renginys labai patiko. Pasirodo, mūsų kariūnai turi ir išradingumo, ir tokių vakarėlių vedėjų gebėjimų, ir yra labai geri šokėjai. Tikiuosi, kad panašūs renginiai vyks dažniau ir dalyvių bus daugiau.

Ir tvarkymasis gali tapti pramoga

Kar. Jurgis NORVAIŠA

Kariūnų bataliono taktikos karininko, pavaduotojo bei intendanto iniciatyva II kuopoje tvarkymasis tapo ne tik kasdiene prievole bei būtinybe, bet ir savotišku būdu kitaip pabendrauti – įprastas darbas virto pramoga. Idėja kilo dar praeitais mokslo metais. Tuomet pasitelkus visą valymo priemonių arsenalą, truputį geros muzikos ir pakilią nuotaiką pavyko pasiekti gerų rezultatų. Kariūnų užuominos tvarkymosi įkarštyje apie atsigaivinimą virto

„kūnu“ taktikos karininkui atgabenus keletą dėžių geros.

Šiais metais įdomi patirtis nebuvo pamiršta ir tapo puikiu akstiniu pakartoti „išmoktas pamokas“. Apsiginklavome tiek darbo įrankiais, tiek gera nuotaika. Kariūnai ištraukė burtus dėl starto pozicijų (kas ką tvarko). Taktikos karininkas pasirūpino kokybišku muzikos pateikimu pakvietęs vadinamąjį DJ, o mums beliko pasitelkti visą keitvėrių metų šios veiklos patirtį.

Virtuvėje

Tvarkosi visi...

1993

FOTOKONKURSAS

Žvilgsnis į praeitį

„Kariūno“ redakcija siūlo skaitytojams pažvelgti į mūsų Karo akademijos praeitį. Kviečiame atsiliiepti visus, kurie norėtų savo senąsias ir įdomiausias fotografijas spausdinti mūsų žurnale. Prašome nurodyti fotografijų autorių pavardes, metus ir vietą. Kiekvienų metų pabaigoje skelbsime geriausių nuotraukų autorius.

Taip kariūnai atrodė lauko pratybų metu Pabradėje 1993-iaisiais.

Kęstučio Dijoko nuotraukos

1993

Kar. Normundas Valteris (žuvo Bosnijoje 1996 m.)

Užgavėnės

Kar. Paulius GRUDZINSKAS

2009 m. vasario 24 d. Karo akademijoje buvo švenčiama viena iš smagiausių lietuvių švenčių – Užgavėnės. Ši linksma tradicija – išvaryti žiemą ir pasitikti ilgai lauktą pavasarį – keičiasi iš kartos į kartą. Renginį organizavę kariūnai buvo maloniai nustebinti dalyvių gausa, džiugu buvo matyti LKA bendruomenę, turinčią progą bent trumpam atitrūkti nuo kasdinių darbų, pasidalyti naujomis idėjomis, pabendrauti, išsakyti savo lūkesčius ir problemas.

Šventinė nuotaika tvyrojo nuo pat ryto. Atvykstančiuosius į Karo akademiją pasitikome blynais, kuriuos dalijo Lašininis ir Kanapinis, ir armonika, kuria grojo kaukėtas persirengėlis. La-

šininis atkakliai įkalbinėjo praeivius suvalgyti nors po vieną blyną, antraip metai būsia nesėkmingi, nesotūs ir neturtingi, o Kanapinis jais vaišino pravažiuojančius.

Vėliau, kad nebūtų pamirštas nė vienas ir kad kiekvienas prisimintų, kur ir kada ateiti į šventę, visų kviesti vėl išėjo Lašininis ir Kanapinis. Į šventę buvo kviečiami visi: Akademijos viršinininkas, štabo darbuotojai, taktikos karininkai, dėstytojai, kariūnai. Jų laukė žaidimai ir rungtys, jau legendine tapusi Lašininio ir Kanapinio kova ir šventės kulminacija – žiemos simbolio Morės deginimas. Visi galėjo išbandyti savo jėgas: dvikovoje muštis ant rąstų, lenktyniauti nešini mai-

šais, įveikti kliūčių ruožą apšaudomi sniego gniūžtėmis. Pasisotinti buvo privalu dalijantis blynais bei karšta arbata ne mažiau kaip dvylika kartų. Taip pat vyko sniego mūšis tarp kariūnų, į kurį vėliau buvo įtraukta ir visa bendruomenė. Legendinėje Kanapinio ir Lašininio dvikovoje po įtemptos ir atkaklios kovos nugalėtoju tapo Kanapinis. Tačiau net ir pralaimėjęs Lašininis pažadėjo grįžti kitą žiemą tvirtesnis ir geriau pasiruošęs. Šventės pabaigoje iki visiško žiemos išvarymo tetrūko vieno žingsnio – Morės sudeginimo. Ši garbė teko Akademijos viršinininkui brg. gen. E. Mažeikiui ir Kanapiniui, kurie ir padėjo paskutinį tašką – išvarė žiemą.

Tarp žemės ir dangaus

Doc. dr. Nijolė JANULAITIENĖ, doc. dr. Bronius PUZINAVIČIUS
Humanitarinių mokslų katedra

Visą praėjusių metų spalį radijo eterį skambėjo žinia, kad Molėtuose po rekonstrukcijos atidaromas modernus etnokosmologijos centras kviečia lankytojus. Todėl Karo akademijos trečiakursiai nekantravo ten nuvykti. Gruodžio 16-osios popietę Akademijos autobusas pagaliau pajudėjo Molėtų kryptimi. Nors kariūnas Kazimiras Bogdanas tą dieną sirgo, vis dėlto jis atskubėjo palydėti draugų, nes buvo parengęs įdomų pasakojimą apie Molėtų krašto geografiją ir istorinę praeitį.

Molėtų žemėje plyti didžiausias mūsų šalyje Labanoro nacionalinis draustinis, garsėjantis nepaprasto grožio gamta, 285 ežerais ir ežerėliais, 30 didesnių ir mažesnių upelių. Kadai šį kraštą garsino Dubingiai, kurie XVI a. buvo žinomi kaip iškiliausios tuo metu Radvilų giminės tėvonija (jos griuvėsius

neseniai aptiko Lietuvos archeologai). XIX a. viduryje Bijutiškio dvare gyveno demokratiškos pažiūrų kunigaikštis Nikolajus Giedraitis, Vilniaus gubernijos vaivada, drąsiai kritikavęs Muravjovo Koriko režimą ir dėl to 1865 m. ištremtas į Sibirą. Palaimintasis Mykolas Giedraitis, buvęs vienuolis, taip pat garbingos kunigaikščių Giedraičių šeimos atžala. Jo fizinis neįgalumas netrukdė ryžtingai siekti krikščioniškojo tobulumo.

Atkūrus Nepriklausomybę, miškingas Molėtų kraštas virto didžiule statybų aikšte: nemažai lietuvių skubėjo įsikurti prie ežerų – sparčiai statė poilsia vietas, rentė pirteles ir valčių sandėlius. Lietuvos žaliųjų nuomone, jei statybos plėsis, ežerams, apsuptiems pušų garbanomis, ir Labanoro nacionaliniam parkui iškils grėsmė prarasti savąjį unikalumą.

Europos žemyno geografinis centras

Pirmoji mūsų, keliauninkų, stotelė – Europos geografinis centras, nutolęs 26 kilometrus nuo Vilniaus. Kariūnai skubėjo prie prof. G. Jakubonio sukurtos balto

granito kolonos, iš tolo šviečiančios auksinių žvaigždžių karūna, kuri simbolizuoja ES šalių vienybę ir solidarumą. Šio centro gidas Jonas Valiūnas, remdamasis 1989 m. Prancūzijos nacionalinio instituto mokslininkų skaičiavimais, priminė mums Europos geografinio centro koordinatas:

Gidas Jonas Valiūnas pasakoja apie Europos geografinį centrą. Su kariūnais išvykos vadovai doc. dr. N. Janulaitienė ir doc. dr. B. Puzinavičius

Europos geografiniame centre – balto granito stela su žvaigždėmis

54 laipsniai 54 minutės šiaurės platumos, 25 laipsniai 19 minučių rytų ilgumos. Koordinatės nustatytos remiantis Europos žemyno tolimiausiais taškais: šiaurėje – Špicbergenu, pietuose – Kanarų salomis, rytuose – Uralo viršukalnėmis, vakaruose – Azorų salynu. Taigi tiksli geografinio centro vieta Lietuvoje – 26 km į šiaurę nuo Vilniaus, prie Purnuškių kaimo.

2004 m. gegužės 24 d. Vilniaus rajone, tarp Purnuškių ir Bernotų kaimų, buvo atidengtas Europos geografinį centrą žymintis akmuo. Tuomet centras sutiko pirmuosius lankytojus. Teritorijai aplink Europos geografinį centrą buvo suteiktas draustinio statusas.

Jonas Valiūnas sakė, kad Europos geografiniu centru vadinama keletas vietovių mūsų žemyne. Taip yra dėl to, kad jį nustatant naudojami skirtingi metodai, be to, nėra vienareikšmiškai nustatytos Europą ir Aziją skiriančios ribos. 2004 m. Prancūzijos nacionalinio geografijos instituto mokslininkai dar kartą patikslino Europos geografinio centro koordinatas. Šį kartą jis atsidūrė netoli Pašilų kaimo, šalia Vilniaus. Gidas priminė, kad Europos geografinio centro nereikėtų painioti su Europos parku, kuris yra 15 km nuo šios vietovės.

Kadangi pagrindinis mūsų kelionės tikslas buvo Lietuvos etnokosmologijos muziejus, kol šviesu, skubėjome į jį. Žiemos diena trumpa, o mums norėjosi pakilti į televizijos ekraneose matytą apžvalgos aikštelę ir pasigrožėti Molėtų krašto apylinkėmis.

„Skraidančios lėkštės“ prie Molėtų observatorijos

Netrukus atvykome į Lietuvos etnokosmologijos muziejų. Aukštas baltas apžvalgos bokštas, įbridęs į žalių pušų jūrą, iš

Kazimiras Bogdanas išlydi draugus į kelionę

Kariūnai prie teleskopo

Gidas Arūnas Rasakevičius pristato Etnokosmologijos muziejaus ekspoziciją

tolo švietė pilkame žiemos dangaus fone. Atrodė, tarsi iš kitų planetų atskrido ir ant Molėtų kalvų nutūpė du ufonautų erdvėlaiviai, kviečiantys kiekvieną praeivį vidun susipažinti su dangaus platybėmis ir paslaptimis.

Išlipome iš autobuso ir susidomėję laiptais pamažėle kilome į pirmąjį erdvėlaivį, kuriame yra įkurtas centro laukiamasis.

Kariūnas Erlandas Kasperavičius mums papasakojo, kad Molėtų observatorijos papėdėje, ant Kaldinių kalvos, iškilęs naujasis Etnokosmologijos muziejus, dažniausiai vadinamas centru, po rekonstrukcijos atvėrė duris 2008 m. spalio mėnesį. Šiandien jo ansamblį sudaro: skraidančios lėkštės formos lankytojų laukiamasis su kavine; apversto kūgio formos parodų ir administracinis pastatas; didžiojo teleskopo bokštas ir stiklinė elipsoido formos apžvalgos aikštelė, iškelta į 40 m aukštį virš ežerų lygio. Praėjo net trisdešimt metų, kol Molėtų observatorijos direktoriaus G. Kakaro ir VPU prof. L. Klimkos svajonė – įkurti etnokosmologijos centrą – kūrybingų architektų R. Krištapavičiaus ir A. Gudaičio, skulptoriaus A. Kuzmos, konstruktoriaus N. Maškovo, jiems uoliai talkinusių statybininkų dėka galop buvo įgyvendinta. Etnokosmologijos centras jau veikia, tačiau kai kurie rekonstrukcijos darbai pagal ES struktūrinių fondų paramos sutartį „Lietuvos etnokosmologijos muziejaus turistinio komplekso paslaugų plėtra“ dar nebaigti. Įspūdingas šio muziejaus statybų biudžetas – 22,3 mln. litų.

Erlando pasakojimą pratęsė muziejaus gidas Arūnas Rasakevičius. Iš pirmojo fantastinio erdvėlaivio jis vedė mus požeminiu koridoriumi, kuriuo patekome į mitologinio „kosminio medžio“ šaknis imituojančią galeriją. Šiaurū, mažų žibintų, tarsi žvaigždžių,

apšviestu koridoriumi kilome aukštyn, pakeliui apžiūrinėdami ekspozicijų sales, kol pasiekėme erdvią auditoriją, kurioje įrengta moderni vaizdo ir garso technika. Žvelgdami į neaprėpiamas visatos platybes, nesuskaičiuojamus žvaigždžių spiečius didžiuliame ekrane, suvokėme etnokosmologijos esmę: kosmosas visada virš mūsų ir mes negalime nuo jo atsiritoti.

Ilgiausiai dairėmės antrajame erdvėlaivio formos statinyje įrengtoje apžvalgos aikštelėje. Pasijutome tarsi kiltume nuo Žemės į žvaigždes. Ši į 40 m aukštį pakilusi kosminė lėkštė skyrė mus nuo žalių Labanoro kalvų, apaugusių ūksmingais miškais, žvelgiančiais į mus pilkomis užšalusiu ežerų akimis. Sparčiai vakarėjo, bet mes dar spėjome apžiūrėti 80 cm skersmens lankytojams skirtą teleskopą, įrengtą pačiame Etnokosmologijos muziejaus pastato viršuje. Deja, didžioji teleskopo akis mums neatsivėrė, nes dar nebuvo sutemę, o dangų temdė stori debesys.

Naujasis Lietuvos etnokosmologijos muziejus – pirmasis ir vienintelis tokio pobūdžio muziejus pasaulyje. Tai tarsi vartai į visatą. Muziejaus filosofija – glaudus žmogaus ir žmonijos santykis su kosmosu, jo atspindys tautos tradicijose, apeigose, materialiajame ir žodiniame pavelde, moksle, technikoje, mene, filosofijoje ir religijoje. Žmogaus ryšius su kosminiu pasauliu etnologai vadina etnokosmologine informacija: tai dainos, apeigos, simboliai, mokslo darbai, dangaus vaizdai per teleskopą, meno kūriniai ir kt. Gidas Arūnas Rasakevičius sakė, kad lietuvių tautosakoje ir papročiuose įamžinta senojo Mėnulio kalendoriaus atmintis, Saulės diktuojamas žemdirbystės ir gamtos fenologinių reiškinių kalendorius. Prikėlę iš šimtmečių užmaršties senovines šventes, galime atkurti nutrūkusius saitus su gamta, savo gyvenimą ir darbų seką priartinti prie gamtos ritmų ir ekologijos reikalavimų.

Gidas taip pat atskleidė muziejaus ateities planus: bus įrengtos gyvenamosios patalpos naktiniams gidams, kurie lankytojus supažindins su vakaro dangaus paslaptimis per teleskopą, o stiklinė galerija jungs pirmąjį erdvėlaivio formos pastatą su antrajame įrengtu teleskopu. Be to, bus plėtojamas šio regiono poilsio ir pramogų verslas: įrengta slidinėjimo trasa, pastatytas viešbutis turistams. Etnokosmologijos muziejus turėtų tapti svarbia modernios Lietuvos įvaizdžio dalimi.

Senovinė dangaus stebykla

Nuvykome ir į netoli muziejaus įkurtą etnografinę sodybą prie Lenktinio ežero. Į ją vedė ant neaukštos kalvos užkurto aukuro ugnies šviesa. Mus pasitiko sodybos, kurioje įrengta liaudies astronomijos kosmologijos ekspozicija, vadovas etnoastronomas Jonas Vaškūnas. Vakarėjančio dangaus prieblandoje jis priminė pagonybės laikų krivį, ant kalvos po ūksmingais šimtamečiais medžiais kurstantį aukurą. Etnografinė sodyba priklauso Molėtų krašto muziejui. 1996 m. šalia jos buvo įrengta vadinamoji senovinė dangaus šviesulių stebykla – šventvietė. Rato iš medinių šventyklos stulpų su kalendoriniais ženklais viduryje įrengtas akmeninis Sau-

lės aukuras. Stulpai žymi pasaulio šalis. Anot J. Vaškūno, senovėje taip buvo stebimi dangaus šviesuliai ir atliekami kalendoriniai laiko stebėjimai.

Išgirdome įdomų ekskursijos vadovo pasakojimą apie baltų pasaulėžiūrą, apie rekonstruotą senąjį lietuvių zodiaką, kurio paslaptis išmanę žyniai. Jie žinoję šiuos zodiako ženklus: Ožį, Šaulį, Gervę, Žirgą, Elnią. Senasis zodiakas turėjęs įtakos „Saulės išvadavimo iš kosminės tamsos“ ritualui: kai kuriose Lietuvos vietovėse Kalėdų ar Užgavėnių zoomorfiniai persirengėliai Gervė, Ožys, Arklys tempdavę paskui save kaladę, savotišką „Saulės vežimą“. Baltams šis kosminio rato ritualas simbolizavo Saulės išvadavimą iš tamsos. Jonas Vaškūnas – pirmasis etnologas Lietuvoje, kuris, panaudojęs mokslinės rekonstrukcijos metodą, bandė perskaityti tik seniesiems kriviams žinomas baltų zodiako paslaptis.

Kai mūsų autobusas pasuko namų link, etnografinė sodyba ir miškas jau skendėjo vakaro tamsoje. Tik aukštai danguje bolavo Etnokosmologijos muziejaus apžvalgos bokštas. Tikriausiai ne vienas išvykos dalyvis tuomet pagalvojo, kad vasarą čia norėtų sugrįžti. Sugrįžti tada, kai saulė supsis birželio kaitroje, o Labanoro kalvos skęs mėlynų lubinų jūroje. Ir vėl žvelgti į dangų ir žemę iš viršaus, gėrėtis vidurvasario Lietuva.

Etnologas Jonas Vaškūnas pasakoja apie baltų ugnies kulto ritualus

Reikėjo berniukams...

Kar. Andrius MIKA

Kaunas. Puikus ketvirtadienio rytas. Nuostabus, vėsus oras. Kur pažvelgsi – vien tik mėlynos uniformos. Kas gi tai? Informacija nežinantiems – Lietuvos karo aviacijai šių metų kovo 12 dieną sukako 90 metų. Šia gražia proga Kaune buvo surengta šventė.

Viskas prasidėjo šv. Mišiomis Kauno sobore, kurias aukojo karo kapelionai. Po maldų už aviaciją ir jai atsidavusius žmones minėjimas persikėlė į S. Dariaus ir S. Girėno aerodromą, kur garbūs svečiai prie memorialo susirinko pagerbti žuvusių lakūnų. Garbės sargyboje stovėjo jauniausi – leitenantai. Dauguma iš jų tik prieš keletą metų yra baigę Lietuvos karo akademiją. Padėjus prie paminklo gėlių, buvome pakviesti į šalia įsikūrusį Aviacijos muziejų, kur buvo galima apžiūrėti puikią skraidomųjų aparatų kolekciją,

įvertinti vaikų piešinius, kurių paroda čia taip pat buvo eksponuojama. Po eksponatų apžiūros susirinkę vienoje iš mažesnių salių, dalyvavome parodos pristatyme. Parodoje atspindėjo mūsų aviacijos istorija: nuo pirmų jos žingsnių nepriklausomoje Lietuvoje iki sovietų okupacijos.

Viena gražiausių šventės dalių – koncertas. Jis vyko Kauno karininkų ramovėje. Viskas prasidėjo nuo kalbų, kurias 90-mečio proga sakė susirinkę svečiai, o jų buvo daug: Lietuvos kariuomenės vadas gen. ltn. Valdas Tutkus, Lietuvos karo akademijos viršininkas brg. gen. Edvardas Mažeikis, Karinių oro pajėgų vadas brg. gen. Artūras Leita, pirmieji karo lakūnai, Kauno meras Andrius Kupčinskas.

Renginyje grojo Karinių oro pajėgų orkestras, vadovaujamas

kapelmeisterio kpt. Ričardo Kukulskio, kuris vėliau visus nustebino atlikęs dainą solo. Buvo skaitomos karių sukurtos eilės. Koncerto pabaigoje nuskambėjo legendinis, nemirtingas kūrinys žmonėms, kurių gyslomis teka bent šiek tiek „aviacinio“ kraujo, – Ovidijaus Vyšniausko atliekama daina „Berniukams“. Abejingų salėje neliko. Ši daina pavergė visų širdis – žiūrovai dainavo ir plojo atsistoję.

Renginys buvo puikus, prikaustantis dėmesį, o svarbiausia, brg. gen. Artūro Leitos žodžiais tariant – jam nebuvo išleista nė lito. Viskas buvo sugalvota ir padaryta Karinių oro pajėgų karių ir darbuotojų, padedant žmonėms, kurie yra neabejingi aviacijai.

Ačiū jiems už puikiai praleistą dieną. Džiugaus gimtadienio, puikių skrydžių ir saugių tūpimų!

Reikėjo berniukams...

Lietuvos aviacijos muziejuje
Nuotrauka autoriaus

Paragauta kariškos duonos

Eglė TRATAITĖ

Šių metų kovo 16–20 d. vyko Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto studentų ir Lietuvos karo akademijos kariūnų studijų mainai. 5 dienų trukmės programoje dalyvavo iš viso 26 studentai: penkiolika kariūnų klausėsi paskaitų Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute ir gyveno mieste, kiti vienuolika (iš jų tik vienas vaikinai) Tarptautinių santykių instituto studentų studijavo ir gyveno Karo akademijoje. Mainais siekiama skatinti aukštųjų mokyklų studentus bendradarbiauti, susipažinti su kitos aukštosios mokyklos studijų tvarka, studijuojančiuosius tas pačias specialybes pasidalyti patirtimi. Instituto studentams tai puiki galimybė sužinoti daugiau apie Karo akademiją, krašto apsaugos sistemą, jos veiklą. Akademijoje jie vilkėjo lauko uniformą, laikėsi griežtos kariūnų dienotvarkės ir lankė paskaitas bei pratybas pagal patvirtintą programą. Studentai buvo supažindinti su kariuomenės struktūra, uždaviniais, veikla, taktikos, šaudybos ir ginkluotės, rikiuotės, karo inžinerijos pagrindais. Akies taiklumą galėjo išbandyti Akademijos lazeriniame ture. Taip pat buvo pristatytos islamo šalių studijų, lyderio ugdymo programos, suteikta galimybė sužinoti, kas yra kovinė savigny. Vyko gyva diskusija „Lietuvos gynybos politika ir kariuomenė“.

Kovo 20 d. Lietuvos karo akademijos viršininkas brg. gen. Edvardas Mažeikis iššūkį priešusiems Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto studentams įteikė simbolinius pažymėjimus.

Tiesa, kurios paneigti tiesiog neįmanoma

Studentė Lina PETKUTĖ

Lietuvos karo akademija – „siaubas baubas“? Vieta, kurioje glūdi baimė, vyksta kova už būvį, o žmoniškumo jausmo nėra lašelio nerasta? Atsakymas: tikrai ne. Klausiate, iš kur tai žinau? Elementaru, patyriau savo kailiu.

Dalyvaujant jau tradicine tapusioje LKA ir VU TSPMI studentų mainų programoje buvo suteikta galimybė savaitę laiko ragauti „kareiviškos duonos“ – susipažinti su vidaus taisyklėmis, pabandyti priprasti prie griežtos tvarkos bei punktualumo. Prisipažinsiu, lengva nebuvo, ypač man, studentei, pratusiai ilgai miegoti, vėluoti ir elgtis kaip šauna į galvą. Tačiau šioje įstaigoje viskas apsisvertė aukštyn kojom. Nemėgstu tuščiažodžiauti ir juolab nenoriu banaliai pasakoti, kokį įspūdį man paliko LKA, todėl visa tai apibrėšiu trumpa formule, kuri viską tiksliai paaiškina: DA + SM + PV + MT + DT = LKA. DA – draugiška atmosfera; SM – skanus maistas (beveik kaip mamos ruoštas); PV – pagarbos verti vadai; MT – milijonas taisyklių (visų privalu laikytis); DT – drausmė ir tvarka; LKA – Lietuvos karo akademija.

Šie dalykai man nuolatos primins gyvenimą su kariūnėmis ir kariūnais, kurie išlieja ne vieną (ir ne du!) kibirus prakaito, atiduoda visas savo jėgas tam, kad išmoktų reprezentuoti ir ginti mūsų šalį. Tai iš tiesų išskirtiniai žmonės, žavintys savo atsidavimu, atkaklumu, o labiausiai – meile Tėvynei ir begaline drąsa. Šių savybių ne vienas iš mūsų turėtų pavydėti. Galbūt mano žodžiai skamba šiek tiek banaliai, bet ... tai tiesa. Tiesa, kurios paneigti tiesiog neįmanoma. Taigi su derama pagarba tariau Jums – ačiū!

Gavome puikius vadus

Studentė Austėja NAINYTĖ

„Karo akademija? Kodėl gi ne... Savaitei? Išvertų turbūt bet kas...“ – tokios pirmos mintys toptelėjo perskaičius skelbimą TSPMI internetiniame puslapyje. Tačiau gavus sąrašą, kuriame buvo suminėti tik keli daiktai, kilo naujas klausimas: „O ką mes ten veiksime?“

O mes tikrai veikėm. Turbūt niekada gyvenime dar neteko tiek daug kartų per dieną segioti sagas, valyti batus ar saugotis, kad neprisiliestum prie lovos. Anksčiau 20 minučių būdavo tik nereikšminga laiko atkarpa, kuri iš esmės nekeisdavo dienotvarkės – dabar 5 minučių rodės pakanamai, kad persirengtum, susišukuotum ar susitvarkytum išsimėtyti linkusius daiktus. Ir keista, kad paskaitos, kurios universitete atrodydavo nepakeliamai ilgos ir sunkios, čia tapo lyg savotišku poilsiu po rytinės mankštos. Sakoma, laimingi laiko neskaiciuoja. Bet jie turbūt nežino, kad pabandę tai padaryti būtų tik dar laimingesni.

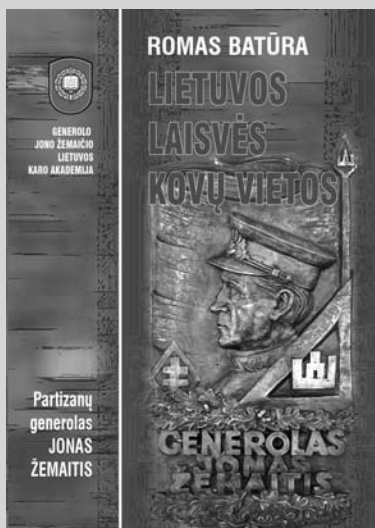
Mums pasisekė, kad gavom puikius vadus, kurie, apsišarvavę kantrybe, turėjo pakęsti mūsų amžinus vėlavimus, maskatuojančius batraiščius ir išdrikusią rikiuotę. Nors tikrąjį kariūno gyvenimą pamačiau tik pro pirštus, to užteko, kad visiškai pakeisčiau nuomonę apie tai, ką daro šie tvirti vaikinai ir kelios, tačiau, manau, ne ką silpnesnės merginos. Jie – tai ne mes, pakrikę, nebeskiriantys dienos nuo nakties ir mokslų nuo linksmybių studentai. Jie žino, ką reiškia AK-4 karabino svoris, pareiga, atsakomybė ir alinantis ėjimas link savo tikslo. Ačiū, pagarba Jums!

Partizanų generolas Jonas Žemaitis

Dr. Vytautas TININIS

2009 m. kovo 13 d. Lietuvos karo akademijoje, minint gen. Jono Žemaičio 100-ąsias gimimo metines, pasirodė ką tik išleista LKA Mokslo centro vyr. mokslo darbuotojo istoriko doc. dr. Romo Batūros parengta knyga apie šį žymų partizanų generolą. Tai antroji pilietinio patriotinio ugdymo knyga iš 10-ies, kuriose pateikti Lietuvos laisvės kovų vietų pažintiniai maršrutai. Apibūdindamas J. Žemaitį, autorius rašo: „Atkaklioje partizaninėje kovoje dėl laisvės J. Žemaitis išsilaikė ilgiau už daugelį vadų. Tai lėmė likimas, tvirtas charakteris, stiprus atsakomybės ir pareigos Tėvynei jausmas. Artimiausių bendražygių liudijimu, J. Žemaitis buvo karininkas, davęs Lietuvos Respublikai priesaiką, kurios niekada ir jokiomis aplinkybėmis nesulaužė.“

Naudodamasis archyviniais dokumentais, liudininkų atsiminimais bei anksčiau išleista lite-

ratūra apie J. Žemaitį, R. Batūra ne tik atskleidė jo istorinę kovų reikšmę, bet ir atkūrė partizanų generolo žygių atminimo kelią (sudarė dvi pažintinio maršruto schemas), pats apkeliavo Žemaitijos vietas, kuriose J. Žemaitis kovojo, vadovavo partizanams ar slapstėsi: Šeduovą, Minaičius,

Šaukotą, Šiluvą, Pyragius, Virtukus, Kiaulininkus, Raseinius, Giegius, Paupį ir kt. Čia susitiko su dar gyvais to meto įvykių dalyviais partizanais, jų ryšininkais ar globėjais, taip pat jaunesnės kartos žmonėmis, kurie šiandien rūpinasi J. Žemaičio ir jo bendražygių atminimo išsaugojimu. Knygoje yra J. Žemaičio atminimui įamžinti skirtų kūrinių chronologinis sąrašas, taip pat 40 p. iliustracijų (kai kurių jų autorius – LKA fotografas Kęstutis Dijokas, kuris 2008 m. pavasarį ir rudenį kartu su istoriku lankėsi šiose vietovėse). R. Batūra siūlo J. Žemaičio tėviškėje Kiaulininkuose (Šiluva) įrengti memorialą – pastatyti atminimo ženklą – obeliską.

Knygos „Lietuvos laisvės kovų vietos. II knyga. Partizanų generolas Jonas Žemaitis“ elektroninę versiją galima rasti Karo akademijos internetiniame tinklalapyje www.lka.lt.

Nauji Akdemijos darbuotojų leidiniai

Laugalienė G., Mironaitė M. *Mokomasis anglų–lietuvių ir lietuvių–anglų kalbų karybos žodynas*. V., 2008, 286 p.

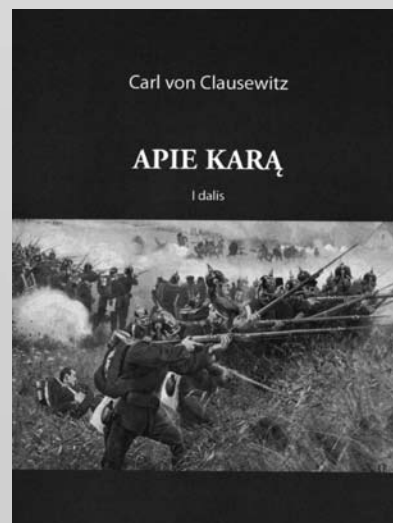
Carl von Clausewitz. *Apie karą*. I dalis. Atsakingasis redaktorius P. Jankauskas. V., 2008, 326 p.

Tininis V. *Sovietų Sąjungos politinės struktūros Lietuvoje ir jų nusikalstama veikla. Antroji sovietinė okupacija (1944–1953)*. T. 4. *Political Bodies of the Soviet Union in Lithuania*

and their Criminal Activities. The Second Soviet Occupation (1944–1953). T. 4. V.: Margi raštai, 2008, 540 p.

Ažubalis A. *Logika ir mokyklinė matematika*. Monografija. V., 2008, 304 p. (internetinis leidinys)

Batūra R. *Lietuvos laisvės kovų vietos. II knyga. Partizanų generolas Jonas Žemaitis*. Pilietinio patriotinio ugdymo medžiaga. V., 2009, 88 p.

brg. gen. Edvardas Mažeikis už nuopelnus Lietuvos šaulių sąjungai – *Šaulių žvaigžde;*

Arūnas Alonderis, Stanislovas Buteliauskas, vrš. Sergejus Romaška, Lina Vilūnienė Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga už uolų, pareižingą ir sąžiningą pareigų vykdymą – *krašto apsaugos ministro padėka;*

Rozvita Vareikienė už svarų indėlių organizuojant „Lietuvos karžygio“ statulėlių įteikimo ceremoniją – *krašto apsaugos ministro padėka;*

kpt. Ronaldas Endrijaitis už svarų indėlių plėtojant ir stiprinant Lietuvos kariuomenę, profesionalumą bei pavyzdinę pareigų atlikimą Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga – *Lietuvos kariuomenės medaliu „Už nuopelnus“;*

mjr. Ramūnas Laučys, kpt. Ernestas Jociunskas, kpt. Ramūnas Mikėnas, kpt. Svajūnas Zaturskis, srž. Darius Jurkevičius, srž. Česlovas Stasiūnas, prof. Algirdas Povilas Ažubalis, Rasa Gedminienė, Vaidotas Januškevičius už svarų indėlių plėtojant ir stiprinant Lietuvos kariuomenę, profesionalumą bei pavyzdinę pareigų atlikimą Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga – *Lietuvos kariuomenės vado padėkos raštu;*

Vytautas Abaris, Rolanda Kazlauskaitė-Markelienė, dr. Vytautas Tininis už aukštą profesionalumą vykdant pavestas užduotis, iniciatyvą ir svarų asmeninį indėlį plėtojant ir stiprinant Lietuvos kariuomenę Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga – *Lietuvos kariuomenės vado padėkos raštu;*

j. psk. Vadimas Sarokinas, vrš. Dainius Dirma, vrš. Raimundas Jankūnas, vrš. Jūratė Prancukvienė, vyr. srž. Paulius Kybartas Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga – *Lietuvos kariuomenės pajėgų medaliu „Už pavyzdinę tarnybą“.*

vyr. ltn. Mindaugui Sakalauskui – kapitono
ltn. Gintarui Langviniui – vyr. leitenanto

SARTAI 2009

Eglė TRATAITĖ

2009 m. vasario 7 d. po metų pertraukos Sartų hipodrome vyko šalies tradicinės žirgų lenktynės „Sartai 2009“. Nuo 2001 m. šioje šventėje, prisidėdama prie renginio organizavimo, dalyvauja ir Lietuvos kariuomenė.

Šiais metais Lietuvos karo akademija susirinkusiuosius vaišino kareiviška koše ir karšta arbata. Šio gardaus valgio galėjo paragauti apie 3 500 šventės lankytojų ir dalyvių.

Daug gražių padėkos žodžių Karo akademijos kariai ir darbuotojai už gerą nuotaiką ir pagalbą rengiant šventę sulaukė iš organizatorių. Žemės ūkio ministras Kazys Starkevičius už paramą ir aktyvų darbą organizuojant tradicines respublikines žirgų lenktynes „Sartai 2009“ Lietuvos karo akademijos viršininko pavduotojai mjr. Loretai Vytytei įteikė padėką.

Kviečiame dalyvauti renginyje „Tūkstančio laivų regata“ 1000 metų – 1000 laivų!

Vienas laivas – vieneriems Lietuvos valstybės metams pažymėti.

Baidarės, kanojos, vikingų laivai, akademinės valtys, plaustai, etc.

Renginio kulminacija – universitetų komandų regata vikingų laivais. Laivų vairininkai - universitetų rektorai.

Regata vyks 2009-05-16d., Neryje, Vilniuje.
Daugiau informacijos www.neriesregata.lt

Kariūnų sportinė veikla

Treneris kpt. **Ronaldas ENDRIJAITIS**,
kar. Algirdas RIŠKA

Š. m. vasario 18–21 dienomis Karo akademijoje vyko Lietuvos kariuomenės krepšinio II atrankos turo varžybos. Jose į du pogrupius buvo suskirstytos šešios komandos. Pirmame kovojo Krašto apsaugos savanorių pajėgų 8-osios rinktinės (KASP 8), Karo akademijos (LKA) ir Krašto apsaugos ministerijos (KAM) komandos, kitame – Gynybos štabo bataliono (GŠB), Karinių oro pajėgų (KOP) ir Jungtinio štabo (JŠ) krepšininkai. Akademijai atstovavo: T. Sasnauskas, G. Metlovas, A. Riška, I. Jackūnas, A. Sinevičius, R. Zaveckas, D. Janonis, M. Žilinskas, E. Sriubas ir K. Jasas. Sėkmingai pasirodė LKA kariūnų krepšinio rinktinė, kuri jau pirmose varžybose, kurios baigėsi rezultatu 99:66, nepaliko jokių galimybių laimėti KASP 8 krepšininkams. Kitose varžybose kariūnai susitiko su KAM komanda. Atkakli kova vyko tik pirmajame kėlinyje, vėliau skirtumas nuolat augo ir, nuaidėjus finalinei rungtynių sirenai, švieslentėje buvo matyti aiškus kariūnų pranašumas – 80:50. Taigi pogrupyje LKA užėmė pirmąją vietą, laimėjusi abejas varžybas. Kitame pogrupyje sėkmingiausiai žaidė GŠB krepšininkai. Šeštadienį dėl pirmos vietos grupėje susitiko abiejų pogrupių nugalėtojai. Kariūnai nuo pat pirmųjų rungtynių minučių išsiveržė į priekį ir

pirmavo iki pat rungtynių pabaigos. Deja, paskutinėmis varžybų minutėmis kariūnams pritrūko jėgų ir jie turėjo pripažinti GŠB komandos pranašumą – 68:70. Net ir po šio pralaimėjimo LKA pateko į finalinį varžybų etapą. Kariūnai tikrai nepamirš šios nesėkmės ir, tikimasi, visos sudėties bei kupini sportinio keršto atvyks į finalinį varžybų etapą, kuriame varžysis GŠB ir kitos Lietuvos kariuomenės dalinių komandos.

Baigėsi ir kariūnų trikovės varžybos, kur pirmąsias vietas pagal svorio kategorijas užėmė skirtingų kursų bei kuopų vaikinai. III kuopa iškovojo I vietą komandinėje įskaitoje, o individualioje pagal svorio kategorijas pirmąsias vietas užėmė: 56 kg – P. Vosylius; 60 kg – K. Bogdanas; 67,5 kg – V. Šaučiūnas; 75 kg – E. Raibužis; 82,5 kg – T. Jocas; 90 kg – L. Burba; 100 kg – G. Metlovas. Visi prizinininkai buvo pagerbti bataliono vado padėkomis rytinio skirstymo metu.

Svarsčių kilnojimo varžybose penkiose svorio kategorijose paaiškėjo prizinininkai ir pirmųjų vietų laimėtojai. Pirmosios vietos pagal svorio kategorijas pasiskirstė taip: 68 kg – D. Razmolovas; 73 kg – M. Švedarauškas; 78 kg – J. Svirušis; 85 kg – M. Rutkauskas; 95 kg – L. Skrebė. Komandinėje įskaitoje pirmąją vietą užėmė I kuopa.

KRONIKA

Sausio 8 d. LKA lankėsi krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė.

Sausio 9 d. Akademiją baigė dieninių magistro studijų 6-oji laida.

Sausio 12 d. prasidėjo vadų

ir jaunesniųjų štabo karininkų kursai.

Sausio 13 d. Akademijoje vyko iškilmingas Laisvės gynėjų dienos minėjimas. Kariūnai dalyvavo tarptautiniame pagarbos bėgime „Gyvybės ir mirties keliu“.

Sausio 19 d. prasidėjo tarptautiniai anglų kalbos, nuotolinio mokymo RIS karininkų ir logistikos karininkų baziniai kursai.

Vasario 7 d. Akademijoje vyko Atvirų durų diena.

Vasario 13 d. Akademijoje vyko iškilmingas Vasario 16-osios minėjimas, LKA ir VPU šokių kolektyvų vakaras-koncertas, vakaronė.

Vasario 12–15 d. LITEXPO parodų rūmuose LKA dalyvavo knygų mugėje „Tiražas – trys milijonai“.

Vasario 14 d. kariūnai dalyvavo Vilniaus rotušėje vykusiame Vienos pokylyje.

Vasario 17 d. Karo akademijoje lankėsi Lietuvoje akredituoti užsienio gynybos atašė.

Kovo 10 d. Akademijoje paminėta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena.

Kovo 13 d., minint Lietuvos partizanų generolo Jono Žemaičio-Vytauto 100-ąsias gimimo metines, Karo akademijoje Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus ir LKA viršininkas brg. gen. Edvardas Mažeikis iškilmingai atidengė bareljefą generolui Jonui Žemaičiui. Ramovėje vyko iškilmingas minėjimas.

Kovo 18 d. Akademijoje lankėsi Virdžinijos karo instituto tarptautinių programų direktorius ats. komandoras Timas McElhannonas.

Kovo 26 d. LR Seime paminėta NATO įkūrimo 60-mečio ir Lietuvos narystės NATO penkerių metų sukaktis. Minėjime dalyvavo Karo akademijos karininkai ir kariūnai. Pranešimą „Nauja NATO strateginė koncepcija: nelengvos pasirinkimo dilemos“ skaitė Politikos mokslų katedros vedėjas prof. dr. Gediminas Vitkus.

Kovo 26 d. Akademijoje vyko Lietuvos universitetų rektorių konferencija.

Kovo 27 d. Akademijoje lankėsi Kroatijos karo akademijos delegacija.

OMEN

Carl von Clausewitz

APIE KARĄ

I dalis

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija

Algirdas AŽUBALIS

LOGIKA IR MOKYKLINĖ MATEMATIKA

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

Genovaitė LAUGALIENĖ
Milda MIRONAITĖ

MOKOMASIS
ANGLŲ – LIETUVIŲ
IR LIETUVIŲ – ANGLŲ
KALBŲ KARYBOS
ŽODYNAS

DICTIONARY

GENEROLO
JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS
KARO AKADEMIJA

Partizanų
generolas
JONAS
ŽEMAITIS

ROMAS BATŪRA

LIETUVOS LAISVĖS KOVŲ VIETOS

GENEROLAS
JONAS
ŽEMAITIS

TOTALITARINIŲ
REŽIMŲ
NUSIKALTIMAI
LIETUVOJE
THE CRIMES OF
THE TOTALITARIAN
REGIMES IN
LITHUANIA

Vytautas
Timins

Sovietų Sąjungos
politinės struktūros
Lietuvoje ir jų nu-
sikalstama veikla

Antroji sovietinė okupacija

Political Bodies of
the Soviet Union
in Lithuania and
their Criminal
Activities

The Second Soviet Occupation

Nauji leidiniai

„Kariūno“ 100-asis numeris

